БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 74 (19.745). • 1987 йил 1 апрель, чоршанба • Баҳоси 4 тийин.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ!

• Шанбалик тўлқинида

● **ТОШКЕНТ ҚУРУВЧИЛАРИ.** 2-уйсозлик комбинатининг меҳнатчилари «Қизил шанбалик» кунида 30 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарадилар, 85 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажарадилар. Коллективнинг умумий йиғилишида мана шундай мажбуриятлар қабул қилинди. Социалистик мусобақанинг эътироф этилган пешқадамларидан Г. Муҳаммаджонова бошлиқ бўёқчилар бригадаси ва А. Ким бошчилигидаги бетончилар бригадаси 18 апрелда рекорд унумдорликка эришишга қарор бердилар. Меҳнат байрамида жами 2600 дан кўпроқ меҳнатчи иштирок этади. Комбинат коллективи 8 минг сўмга яқин маблағни шанбалик фондига ўтказади.

● **САМАРҚАНД.** 18 апрель куни Самарқанд «Серп и молот» заводи конвейерларидан 20 минг банка консерва тушади. Бу ерда ленинча шанбалик куни янги ҳосилни қабул қилишга тайёргарлик ишларини ўтказиш, помидор ва меваларни қайта ишловчи поток линияларни ремонт қилиш, тош-тарози хўжалигини созлаб қўйиш мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ V ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1987 ЙИЛ ЯНВАРЬ ПЛЕНУМИНИНГ ЯКУНЛАРИ ВА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ҚАЙТА ҚУРИШНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ҲАМДА КАДРЛАР БИЛАН ИШЛАШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

Ўзбекистон коммунистлари ва меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленумини мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги муҳим воқеа сифатида кутиб олдилар. Пленум партия ташкилотларини қайта қуриш ҳамда кадрлар билан ишлашни такомиллаштириш программаси билан қуроллантирди.

КПСС Марказий Комитети Пленуми талаблари позициясидан қараганда бизнинг проблемаларимиз ва уларни келтириб чиқарган сабаблар яққолроқ кўринмоқда. Бир неча йиллар давомида республика экономикасида, социал соҳасида турғунлик ва ўпирилишларга, партия турмуши ленинча нормалари ва принципларининг қўпол бузилишига, ғоявий-сиёсий, меҳнат ва маънавий тарбияда оғишларга, социал адолат принципларини бузилишига йўл қўйиб келинди. Ишлаб чиқариш ва техника потенциалининг ўсиши, унинг самараси тегишли даражаси билан, зарур социал ўзгартишлар билан бир хилда бўлмади. Туб аҳоли ҳисобидан саноатда ишчилар синфининг шаклланиш жараёни секинлашди. Меҳнатга лаёқатли аҳолининг иш билан таъминланишини ошириш муаммолари эътибордан четда қолди.

Раҳбарлик методларида консерватизм, тайёрга айёрлик ва маҳаллийчилик ёндашувлари устун бўлди. Интизом, кадрларга нисбатан талабчанлик бўшашиб кетди, қариндош-уруғчилик ва юртдошлик, бир-бирини қўллаб-қувватлаш авж олди. Алдаш, қўшиб ёзиш, социалистик мулкни талон-торож қилиш ва порахўрлик муҳити вужудга келди. Ўзбекистон салбий жараёнлар энг хунук формада намоён бўлган регионлар қаторига тушиб қолди.

КПСС Марказий Комитетининг ёрдами, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленумидан кейин камчиликларни бартараф этиш юзасидан кўрилган чоралар республикада вазиятни соғломлаштиришга ёрдам берди. Иқтисодий ва социал ҳаётда, ташкилотчилик ва сиёсий ишларда баъзи ижобий ўзгаришлар кўзга ташланди. Бироқ қилинган ишларни КПСС Марказий Комитети январь Пленуми позицияларидан туриб талабчанлик билан объектив таҳлил этиш яхшиланиш сари ўзгариш жуда секин бораётганлигини, қайта қуриш иши янада қийин ва мураккаб эканлигини кўрсатмоқда. Кадрларнинг эскича фикрлаши, янгича ишлай олмаслиги, зиммасига катта масъулиятни олишни истамаслиги оқибатида хўжалик ва маданий қурилишнинг кўп соҳаларида [illegible]

Республика партия ташкилоти КПСС Марказий Комитети январь Пленуми қарорларини оғишмай ижро этиш учун қарор қиларкан, қайта қуриш, унинг асосий йўналишлари бўйича ишларни активлаштириш, реализм позицияларида қаттиқ туриши лозим. Кадрлар билан ишлаш такомиллаштирилиб, бу ишлар қайта қуриш ва жадаллаштириш вазифаларига мослаштирилиши керак.

I.

Пленум вужудга келган потенциалдан тўла-тўкис фойдаланиш ва ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлашни республика экономикасини қайта қуришнинг асосий мақсади, деб ҳисоблайди. Бу раҳбарлар ва мутахассислардан янгича ёндашувни, халқ хўжалигидаги барча кадрлар малакасини оширишни, меҳнат ресурсларини ижтимоий ишлаб чиқаришга тўла жалб этишни, фаннинг, бошқарув иқтисодий методларининг ролини кучайтиришни талаб қилади.

Ҳозирги вақтда ишлаб чиқаришни реконструкциялаш ва техника билан қайта қуроллантириш масалаларида хўжалик юритишнинг экстенсив методларига аввалгидек зўр бериш сезиларли намоён бўлмоқда. Съезднинг машинасозликни жадал ривожлантириш тўғрисидаги талаби бажарилмаяпти. Қувватлардан, меҳнат ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш учун корхоналарни икки ва уч сменали иш режимига ўтказиш каби катта резерв кам ишга солинмоқда. Бир қанча корхоналарда давлат қабули жорий этилишига етарли тайёргарлик кўрилмаганлиги ишда узилишларга ва маромнинг бузилишига олиб келди, хўжалик юритишнинг янгича шароитида самарали ишлашга қодир эмасликни кўрсатди. Маҳсулот сифатини яхшилашда кўзга кўринарли силжиш бўлмаяпти. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришга ялпи маҳсулот нуқтаи назаридан ёндашиш бу товарлар хилининг камайишига, истеъмол хусусиятларининг пасайишига олиб келди, корхоналарни аҳоли учун зарур буюмларни ишлаб чиқаришга йўналтирмаяпти.

Агросаноат комплексига раҳбарликда тубдан қайта қуриш бўлмаяпти, қоғозбозлик, маъмуриятчилик, тазйиқ ўтказиш услуби устунлик қилмоқда. Директив органлар ходимларининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини бошқаришга ишнинг кўзини билмай аралашишлари мутахассислар ролининг камситилишига олиб келмоқда. Хўжалик юритишнинг иқтисодий методлари эътибордан четда қоляпти, коллектив ва оила пудрати, хўжалик ҳисоби, харажатларни ҳисобга олишнинг чек системаси журъатсизлик билан ва билиб-билмай жорий этилмоқда. Агротехника, ишларнинг механизациялаш даражаси пастлигича қолмоқда. Мелиорация масалаларида қайси ишларни устун қўйиш кераклиги қайта кўриб чиқилмаган. Буларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлиги ва чорвачилик маҳсулдорлигини оширишга тўсқинлик қилмоқда. Республикада қишлоқ хўжалигида банд бўлган ҳар бир одам ҳисобига мамлакатдаги ўртача даражадан икки баравар кам маҳсулот етиштирилмоқда. Озиқ-овқат программаси топшириқлари бажарилмай қолмоқда.

Капитал қурилишни бошқаришдаги эскича ёндашувлар бу тармоқдаги оғир аҳволнинг асосий сабабларидан биридир. Инвестиция жараёни қатнашчиларининг интизоми қониқарсизлигича қолмоқда ва бу сарфланган капитал маблағлар самарадорлигининг пасайишига, уй-жой ва маданий-маиший объектлар ўз вақтида ишга туширилмаслигига олиб келмоқда.

Корхоналар ва хўжаликларни тўла хўжалик ҳисобига, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтказишга тайёргарлик катта қийинчиликлар билан бормоқда. Ишлаб чиқариш нормал фаолиятининг асосий омили бўлган шартномага мувофиқ маҳсулот етказиб бериш барбод этилмоқда. Планлаштириш, молия органлари планлаштириш ва хўжалик юритишнинг янги методларига тегишлича таъсир ўтказмаяпти. Маъмурий-бошқарув аппаратининг ҳаддан ташқари катталиги қайта қуришга тўсқинлик қилмоқда. Республика Фанлар академияси, илмий-тадқиқот ва лойиҳалаш ташкилотлари ўз ишларини секинлик билан қайта қурмоқдалар. Илмий тадқиқотларнинг натижадорлиги кам самаралилигича қолмоқда. Тармоқлараро фан-техника марказлари барпо этиш пайсалга солинмоқда, уларнинг амалий самараси жуда кам.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми Марказий Комитет Бюросига, республика ҳукуматига, жойлардаги партия ва совет органларига экономикада юз берган аҳволнинг сабабларини батафсил таҳлил қилиб, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш ва жойлаштириш масалаларига программавий мақсадларни кўзлаб ёндашувни ишлаб чиқишни ва шу асосда аҳолининг ижтимоий ишлаб чиқаришда тўла банд бўлишига эришишни, вужудга келтирилган ишлаб чиқариш ва фан-техника потенциалидан фойдаланишни яхшилашни, мавжуд катта социал проблемаларни ҳал қилишни жадаллаштиришни топшириш зарур, деб ҳисоблайди. Ўн иккинчи беш йилликка планлаштирилган асосий техникавий-иқтисодий кўрсаткичларни ўстириш суръ[illegible] амалий чоралар кўрилсин, шу йўл билан 1986 йилда бу кўрсаткичларни бажаришда йўл қўйилган қолоқлик 1987—1988 йиллар давомида бартараф этилсин.

Пленум республика халқ хўжалигининг моддий-техника базасини, фан-техника тараққиётининг ҳозирги ютуқларини, структура ва инвестиция сиёсатининг ўзгарганлигини ҳисобга олиб, барча тармоқларни чуқур реконструкциялаш асосида тубдан ўзгартириш талаб қилинади, деб ҳисоблайди. Бу ишда қишлоқ хўжалик машинасозлигини, электротехника ва химия саноатини, шунингдек металлургия, кўмир, газ саноатини, нефть қазиб чиқаришни, қайта ишлаш тармоқларини модернизациялаш ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

Бошқарувни ва умуман хўжалик механизмини такомиллаштириш юзасидан катта чора-тадбирларни амалга ошириш керак. Бу ишда экономикани хўжалик юритиш янги шароитлари ва методларига ўтказиш, министрликлар, идоралар структурасини такомиллаштириш, тармоқлараро йирик фан-техника марказлари барпо этиш, академия, олий ўқув юрти ва тармоқ фанини аниқ мувофиқлаштириш вазифаларини ҳал этишга муҳим ўрин ажратилади. Илмий-тадқиқот ташкилотларининг фаолияти илмий ечимлар жорий этиш натижаларига, уларнинг ишлари самарадорлигига бевосита боғлиқ қилиб қўйилсин. Умумиқтисодий идоралар, уларнинг жойлардаги органлари вазифаларини анча ўзгартириш талаб қилинади. Партиянинг марказни тармоқлар, бирлашмалар ва корхоналарга майда-чуйда ишларга васийлик қилишдан озод этиш билан бир пайтда экономика қуйи бўғинларининг мустақиллигини кенг ривожлантириш йўлини амалда рўёбга чиқариш учун иқтисодий идоралар, уларнинг жойлардаги органлари ишини қайта қуришни жадаллаштириш ва уларнинг вазифаларини аниқ белгилаб бериш лозим. Халқ хўжалигини планлаштиришга ёндашиш тубдан яхшиланишига, планларни ишлаб чиқиш чоғида субъектив ёндашув тугатилишига, бу планларнинг илмий жиҳатдан асосланган, барқарор ва мутаносиб бўлишини таъминлашга эришилсин.

Саноатда вужудга келтирилган ишлаб чиқариш потенциалининг самарадорлиги оширилсин, илғор ускуналардан кечаю-кундуз фойдаланишга эришилсин. Халқ хўжалигининг барча тармоқларида икки ва кўп сменали иш режимига ўтиш жадаллаштирилсин. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилаш юзасидан конкрет тадбирлар амалга оширилиб, ҳамма жойда давлат қабули системасини жорий этишга тайёргарлик ишлари олиб борилсин, барча бўғинлардаги кадрларни [illegible]

(Давоми иккинчи бетда).

М. С. ГОРБАЧЕВ М. ТЭТЧЕР БИЛАН УЧРАШДИ

М. С. Горбачев 30 март куни Кремлда Буюк Британия Бош министри Маргарет Тэтчер билан учрашди.

Бир неча соат давомида ҳозирги дунёнинг энг йирик масалалари, жумладан улар орасидаги [illegible] масала — қуролсизланиш тўғрисидаги масаланинг ва батафсил муҳокама қилинди.

Суҳбат баҳсар билан бўлсада, дўстона руҳда борди, бу баҳслар ҳам бир-бирларини яхшироқ тушуниш, ҳар бирининг позицияси ва ниятларининг [illegible] мантиғини равшанроқ тасаввур этиш мақсадига қаратилган эди.

Британия ҳукумати бошлиғининг визити муҳим ва керакли визит бўлди. Бинобарин уларнинг позицияларида [illegible] фарқ қилмасин, СССР билан Буюк Британия [illegible] масалани — ҳарбий [illegible] қандай қилиб камайтириш масаласини ҳал этиш йўлларини излашда шерик бўлиб қолишмоқда. Ҳарбий хавфни камайтириш ҳар энг муҳим масаладир.

Ушбу [illegible] мулоқотнинг [illegible] — яхши дунё [illegible] излашдан иборат [illegible] ишлатиш [illegible] асосга қурилиши [illegible] фикрга М. С. Горбачев [illegible] айтди [illegible] келинги [illegible] кўп кулфат келтир[illegible] концепциядир.

М. Тэтчернинг мулоҳазалари [illegible], у ядро қуролини сақлаб қолиш ва Буюк Британиянинг ядро потенциалини [illegible] тарафдори экани кўриниб турибди. Чунки Совет Иттифоқининг [illegible] бутун дунёда [illegible] ўрнатишдан иборат ва СССРнинг Ғарбий Европага ҳужум қилиш хавфи сақлаб турибди, деб ишона[illegible].

М. С. Горбачев КПСС XXVII съезди [illegible] ҳозирги дунёга [illegible] фалсафий [illegible] соци[illegible] ком[illegible]

[illegible] давлатларнинг тинч-тотув яшаши, ҳар бир мамлакатнинг ўз йўлини ўзи эркин танлаб олиши ва мустақил тараққиёт ҳуқуқлари асосида қурилиши лозим. Ривожланаётган дунё билан тўғри муносабат ўрнатиш учун бу айниқса муҳимдир.

Совет Иттифоқи давлатлар ҳамда ҳозирги дунё регионлари — хоҳ Ғарб — Шарқ ёки Шимол—Жануб бўлсин, уларнинг ўртасидаги тарихий алоқаларни тан олади. Ана шу муносабатларнинг ҳаммасини соғломлаштириш керак. Келинг, худди шу ҳақда — хавфсизлик балансини, сиёсий ва иқтисодий манфаатлар балансини қандай қилиб таъминлаш тўғрисида ўйлайлик.

Турли системадаги давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг проблемалари юзасидан батафсил ва баъзан кескин суҳбат бўлиб ўтганлиги жуда муҳим, деди М. С. Горбачев. Чунки Совет Иттифоқининг ниятлари ва ҳаракатларини тушунмаслик ана шу проблемалардан бошланади.

Регионал можароларнинг келиб чиқиши тўғрисидаги мулоҳазалар турлича бўлгани ҳолда, суҳбатдошлар бундай можароларни сиёсий воситалар билан бартараф этишга эришиш керак, деган бир фикрга қўшилдилар.

М. Тэтчер ғарб демократиясининг, Британия демократиясининг афзалликлари тўғрисида кўп гапирди. Бу масалалар юзасидан бўлган баҳсда унинг фикрига қарши кучли далиллар келтирилди. Лекин шуниси муҳимки, мазкур мавзу юзасидан ҳам ошкора фикрлашиб олинди. Ҳар қандай масалалар юзасидан баҳслашув, агар у ўз манфаатини кўзламай, жиддий равишда олиб борилса, фойдали бўлади, бундай баҳс фикрнинг қотиб қолишига йўл қўймайди, баҳссиз ҳам равшандек туюлган нарсаларни яққолроқ кўрсатиб беради.

Суҳбатда қуролланиш пойгасини жиловлаш проблемаларига асосий эътибор берилди. Биз АҚШга қарши ҳам, Буюк Британияга қарши ҳам, бошқа бирор давлатга қарши ҳам уруш қилмоқчи эмасмиз, деди М. С. Горбачев. Ташаббусларимиз ва амалий ҳаракатларимиз ҳам шундан далолат беради. Лекин биз бу ташаббус ва ҳаракатларимизга худди ана шундай жавоб олмаяпмиз. Икки йилдан буён биз бир хил воқеани кузатяпмиз: ижобий қарорлар маъносида бирор нарса кўзга илғаб қолгудек бўлса, Вашингтонда, Лондонда, Парижда, Боннда дарҳол бутун активлик Совет Иттифоқининг «устунлиги»ни пеш қилиб ана шу жараёнга тўсқинлик қилиш учун баҳона қидиришга қаратилади.

Мана, ҳозир ҳам биз ўртача олислик ракеталари хусусида музокараларни тўхтатиб қўйишга қандай уринаётганликларини кўриб турибмиз. Биз таклифлар мажмуасидан ўртача олислик ракеталари проблемасини алоҳида ажратиб олар эканмиз, буни Англия ва Франция қўллаб-қувватлайди, деб умид қилган эдик. Аммо қани ўша қўллаб-қувватлаш?

Совет Иттифоқи қурол-яроғларни қисқартириш юзасидан музокаралар юришиб кетиши учун жуда кўп ён босди. У Англия билан Франциянинг ядро потенциалини бир четда қолдирди, холбуки, бу потенциал тобора кўпайиб ва такомиллашиб бормоқда. Лекин буларнинг ҳаммасини тезда «унутиб қўйишмоқда» ва Совет Иттифоқидан яна ён беришни кутмоқдалар.

М. С. Горбачев Европада ядро қуролининг тугатилиши оддий қурол-яроғлар соҳасида Совет Иттифоқи асосан устун бўлиб қолади ва Ғарбий Европага сиёсий хавф солади, деган фикрга қатъиян қўшилмади. У Совет Иттифоқи оддий қуролларни ва ҳар иккала ҳарбий блокнинг қуролли кучларини қисқартириш юзасидан ғоят чуқур ва ҳар томонлама музокаралар бошлашга тайёр эканлигини тасдиқлади.

М. С. Горбачев совет таклифларида оддий қуроллар ва химиявий қуроллар соҳасида Ғарбий Европа ва Буюк Британияни ташвишлантираётган жиҳатлар ҳисобга олинганлигини айтди. Бу тасодиф эмас, чунки биз Ғарб билдираётган ишончсизлик йўқолишини истаймиз. Бу — муболаға эмас. Бу — узоқ давом этган чуқур фикрлашувлар натижасида биз ишлаб чиққан ва мамлакатнинг олий анжуманида тасдиқланган принципиал йўлимиздир.

Биз — камроқ қуролланган дунё сари олиб борадиган йўлни қидириб топиш тарафдоримиз. Ишонч ўзидан ўзи юзага келмайди. Кутиб ўтириш керак эмас. Музокаралар, изланишлар керак. Шу масалалар юзасидан Стокгольмда иккинчи марта конференция ўтказиб у ерда оддий қурол-яроғ масалаларини муҳокама қилайлик. Ҳеч нарсани эътибордан четда қолдирмай, ҳаммаси билан шуғулланайлик.

М. С. Горбачев Рейкьявикда музокаралар аслида қандай ўтганлиги ва реал ядровий қуролсизланишни бошлаб, тарихий қадам қўйишдан иборат ноёб имконият қай тариқа қўлдан бой берилганлиги тўғрисида М. Тэтчерни батафсил хабардор қилди.

Шу муносабат билан суҳбатдошлар ракетага қарши мудофаага оид шартномани сақлаб қолиш проблемаларига жиддий эътибор бердилар. М. С. Горбачев стратегик ҳужум қуролларини қисқартириш билан космосга қурол олиб чиқмаслик ўртасидаги алоқа — бу стратегик боғланиш эканлигини тасдиқлади.

Бу боғланишни биз ҳеч қачон ажратиб юбормаймиз. Стратегик мудофаа ташаббуси программасини ишлаб чиқишга Америка беҳисоб маблағ сарфлаётган бўлса, биз у қадар кўп маблағ сарфламай туриб, уни қадрсизлантириш учун асосга эгамиз. Бу программа миллиард-миллиард фойда олишни истаётган кимсалардан ташқари кимга зарур? М. С. Горбачев ҳаммани, биринчи навбатда Европани ҳам стратегик мудофаа ташаббуси программасига таянган ҳарбий бизнес гарови қилинишига йўл қўймаслик тўғрисида пухта ўйлаб кўришни суҳбатдошига таклиф этди.

М. С. Горбачев М. Тэтчернинг илтимосига кўра, Совет Иттифоқидаги қайта қуришнинг моҳияти, характери ва у қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисида, ҳал этишга тўғри келаётган проблемалар ҳақида, қайта қуриш натижасида совет жамияти олдида юзага келаётган қийинчиликлар, истиқболлар тўғрисида батафсил гапириб берди. Биз тараққиётимизда юзага келган, жаҳонда энг саводхон жамият узоқ вақт давомида ўзининг жуда катта интеллектуал имкониятини зарур даражада рўёбга чиқара олмаган мантиққа зид вазиятни бартараф этяпмиз. Биз буни демократия орқали, социалистик системанинг бутун имкониятини очиб бериш орқали амалга оширамиз.

М. Тэтчер СССРда содир бўлаётган барча нарсаларга зўр қизиқиш билдирди ва бошланган ишлар муваффақият келтиради, деб ишонч изҳор қилди. Совет Иттифоқида амалга оширилаётган жараёнлар ўз самарасини беришидан у ва умуман Ғарб манфаатдордир, деб ишонтирди.

Гуманитар масалалар тўғрисида гапирадиган бўлсак, деди М. С. Горбачев, бу соҳада Совет Иттифоқи қиёфасини бузиб кўрсатишга мўлжалланган, қуруқ муҳокамага асосланган, қасддан қилинаётган сафсатабозлик кўп.

Барча проблемаларни ҳал этиш йўлларини қидириб топиш, қарашларимиз хилма-хил бўлсада, бир-биримизга ён босишимиз керак. Бу қусур эмас, балки афзалликдир. Биз сиёсатда Европа доирасидагина эмас, шу билан бирга жаҳон миқёсидаги ўзаро боғлиқликни англаб, кенг кўламда ҳаракат қилишга тайёрмиз. Ғарбий Европа Совет Иттифоқидан чўчиб туриш[illegible] тезроқ халос бўлсин [illegible] Европа жаҳон сиёсатига [illegible] жараёнга катта хи[illegible]ши зарур. Бунинг учун у барча имкониятларга эга.

Ҳозирча бизнинг назаримизда, Буюк Британия ва унинг Бош министри ядро қуролини қисқартириш сари дастлабки қадамларни қўйиш энг муҳим вазифа бўлиб турган ҳозирги ҳал қилувчи паллада ўйнаши мумкин бўлган даражадаги ролни ўйнамаяптилар.

М. С. Горбачев ва М. Тэтчер чуқур фикрлашиб олиш натижасида Европада ўртача олислик ракеталарини тугатиш тўғрисидаги масала юзасидан ҳамжиҳатлик ва позицияларнинг яқинлиги юзага келганлигини ва улар химия қуролини йўқ қилиш тўғрисидаги музокараларни охирига етказишга тайёр эканликларини, Европада оддий қуроллар ва қуролли кучларни қисқартириш зарурати билан боғлиқ барча проблемалар ҳал этилишини ёқлаб чиқишларини уқтириб ўтдилар.

Суҳбат кенг, ошкора тусда ўтиб, амалий жиҳати, янада хавфсиз дунё манфаатлари йўлидаги ечимларни, ҳамкорликка ёндашувларни қидириб топиш хусусиятлари билан ажралиб турди.

Суҳбатдошлар сиёсий мулоқотни кенгайтириш ва чуқурлаштириш, ўз мамлакатлари ўртасида янада мустаҳкам муносабатларни ривожлантириш истагини изҳор қилдилар.

Улар «Умумевропа хонадони»ни бунёд этиш мақсадида Хельсинки жараёнини олға томон силжитиш, унинг барча жиҳатлари — иқтисодий, илмий, маданий, гуманитар, жумладан, оилаларни қайта бирлаштириш ва бирбирларининг ҳузурига боришни янада ривожлантириш зарурлигини уқтириб ўтдилар. Буларнинг ҳаммаси ишончни юзага келтиради ва умуман халқаро муносабатларни яхшилашга кўмаклашади.

Биз — Буюк Британия билан ҳамкорлик тарафдоримиз, бу ҳамкорлик кенгайиб ва чуқурлашиб, дўстона характер касб этиб, ўртамизда ишончга айланиши тарафдоримиз, деди М. С. Горбачев. У ниҳоят шундай бўлади, деб умид билдирди.

Бу эса Буюк Британияга ҳам, Совет Иттифоқига ҳам, Европага ва бутун дунёга [illegible] келтиради.

(Т[illegible]

[illegible]рашув пайти. (ТАСС — ЎзТАГ телефотоси).

ВИЗИТ ДАВОМ ЭТМОҚДА

31 март куни Кремлда КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раиси Н. И. Рижков ва Буюк Британия Бош министри М. Тэтчер ҳозирлигида Совет—Британия ҳужжатларини имзолаш маросими бўлди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Буюк Британия ва Шимолий Ирландия Қўшма Қироллиги ҳукуматлари ўртасида космик фазони тинчлик мақсадларида ўрганиш, тадқиқ этиш ва ундан фойдаланиш соҳасидаги ҳамкорликка оид битим; иккала давлат ҳукуматлари ўртасида Кремль билан Буюк Британия Бош министрининг Лондондаги қароргоҳи ўртасидаги бевосита алоқани такомиллаштириш ҳақидаги битим; иккала ҳукумат ўртасида информация, маданият ва маориф соҳасидаги ҳамкорликнинг янги йўналишлари хусусидаги ҳамжиҳатлик тўғрисида меморандум, шунингдек Москвада ва Лондонда янги элчихоналар комплексларини қуриш учун ўзаро ер участкалари бериш ҳақидаги битим имзоланди.

Ҳужжатларни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе билан Буюк Британия ташқи ишлар ва ҳамдўстлик ишлари министри Ж. Хау имзоладилар.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ Э. ВОҲИДОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ШОИРИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбек совет адабиётини ривожлантиришдаги катта хизматлари ва самарали ижтимоий фаолияти учун Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриётининг директори, шоир Эркин **Воҳидовга «Ўзбекистон ССР халқ шоири»** фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Советн Президиумининг Раиси Р. НИШОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

[illegible]шкент шаҳри, [illegible]87 йил 31 март.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг V пленуми

Илгари хабар қилинганидек, 28 март куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг V пленуми бўлиб ўтди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев «КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленумининг якунлари ва республика партия ташкилотининг қайта қуришни жадаллаштириш ҳамда кадрлар билан ишлашни такомиллаштириш соҳасидаги вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Шундан кейин доклад муҳокама этилди.

Ҳозир ишлаб чиқариш, ижтимоий турмушимиз мароми ва характерини кенг кўламли, ҳар томонлама қайта қуриш жараёни белгилаб бермоқда, деди Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **Т. А. Алимов.** Босиб ўтилган йўлга назар ташлаб, КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми, партия XXVII съезди истиқбол учун, мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш учун нақадар тўғри йўлни белгилаб берганига ишонч ҳосил қилмоқдамиз.

Фаолиятимизнинг ҳамма соҳаларида одамларнинг активлиги ошганлиги, уларнинг партия ишлари ва режаларига дахлдорлиги сезилиб турибди, ҳамма даражада танқид ва ўз-ўзини танқид кучайди. Меҳнаткашлар ва коммунистлар ўз коллективларининг чинакам соҳиби бўлиш ҳуқуқларига ишонч ҳосил қилдилар. Ҳозирги вақтда район, шаҳар партия комитетлари олдинги пайтдаги каби бошланғич партия ташкилотларини либерализм ва кўнгилчанликда айбламаётганликлари ҳам қуйи бўғинларнинг жанговарлиги, раҳбарларга нисбатан талабчанлиги ошганлигини, турғунлик ва бўшашувчанликка қарши талабчанлик кучайганлигини кўрсатиб турибди.

Советлар, касаба союзлари, комсомол ташкилотлари фаолияти тобора эркин ва мустақил бўлиб бормоқда. Одамларнинг меҳнат ва граждан активлиги ошганлиги иқтисодий, социал-сиёсий турмушни жонлантириб юборди. Кўзга кўриниб қолган силжишлар инсон омилини активлаштириш, демократияни янада ривожлантириш—қайта қуришнинг энг муҳим воситаси эканлигига ишонтирмоқда.

Ҳозирги шароитда партия комитетларининг ишлаши анча осон бўлиб қолди. Ҳозир ҳам юқори органлар олдида, ҳам қуйи коллективлар олдида яхши, мақбул бўлиб кўриниш учун иккиюзламачилик қилишга, камчиликларни бўяб, салбий жиҳатларни яширишга, устомонлик қилишга ҳожат қолмади, лекин иккинчи томондан қараганда, ҳозирги шароитда ишлаш анча қийинроқ бўлиб қолди, чунки ошкоралик муҳити ҳар бир киши зиммасига юксак масъулият юклайди. Ўз ҳукмини ўтказиш ва куч билан тазйиқ қилиш принциплари ўтмишга айланиб бормоқда, уларнинг ўрнини ишонтириш методи эгалламоқда. Бу — кўпроқ коллегиаллик, ошкоралик, принципиаллик зарур, деган маънони билдиради. Чуқур билимдон бўлиш, одамларнинг кўнглига йўл топа билиш, бир қолипдаги сийқа ишлардан воз кечиш керак.

Хуллас, партиямиз Марказий Комитетининг январь Пленумида таъкидланганидек, биз, коммунистлар, аввало, раҳбар — коммунистлар демократия, ошкоралик ва кадрлар сиёсатини қайта қуриш шароитида ишлашни қатъият билан ўрганишимиз керак.

Раҳбарларни сайлаб қўйиш практикаси партия комитетлари олдига жиддий проблемаларни қўймоқда. Анализ кўп ҳолларда раҳбарлик лавозимларига муносиб кадрлар келаётганлигини кўрсатмоқда. Уларнинг коллектив олдидаги жавобгарлиги ошяпти, уларнинг фаолиятини қуйидан контрол қилиш кучаймоқда, шу билан бирга дастлабки тажрибалар партия комитетлари, меҳнат коллективлари сайлаб қўйиш тўғрисидаги масалага жўнгина ёндашганликларини кўрсатди.

Маъқулроқ, талабчанлик қилмайдиган ходимни сайлашга, юртдошлик, миллий мансублиги ва бошқа хусусий мулоҳазалар билан ўз кишисини ўтказишга уриниш ҳоллари мавжуд.

Бошқа бир проблема ҳам ҳозир жуда кескин бўлиб турибди. Коммунистлар меҳнат коллективларининг аъзолари ношуд раҳбарларни ҳақли равишда танқид қилиб, мавжуд камчиликларни ўз ишларининг оқибати, деб ҳисобламаяптилар, камчиликларнинг сабабларини ўзларидан эмас, балки бошқалардан қидирмоқдалар. Қуйидан бўладиган танқид агар топширилган иш учун шахсий масъулият билан, социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштиришга қўшадиган ҳиссасини кўпайтириш билан мустаҳкамланмаса, қуруқ сафсатабозликка айланиб қолади.

Область партия комитети, унинг бюроси демократиялаш жараёнини, конкрет одамларни ҳали амалий ишлар томон бурйб юбора олмади. Биз ҳозир гапиришни яхшигина ўрганиб олдик, лекин ҳали жон куйдириб ишлашни билмаймиз. Давлат қабули тўғрисида минбарлардан туриб гапиряпмиз, лекин ўзимиз Давлат қабулига дуч келганда қоқилиб кетяпмиз. Машина-ускуналар сменали коэффициентини ошириш, икки-уч сменали ишни жорий этиш тўғрисида гапиряпмиз, амалда эса бундай иш ҳали йўқ.

Интенсивлаш программасини ишлаб чиқдик, тасдиқладик, лекин у ҳозирча қоғозда қолиб турибди. Биз суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиш тўғрисида доимо гапирамиз, бу соҳадаги резервларимиз эса ҳали озмунча эмас. Шу йилнинг уч ойи якунларига кўра, область саноатида айрим корхоналарнинг эмас, балки бутун тармоқларнинг ишида жиддий тафовутларга йўл қўйилди. Капитал қурилиш, айниқса уй-жойларни ва социал-маиший, маданий объектларни ишга тушириш оқсаб қолмоқда. Бу йилги баҳор агросаноат комплексига ҳам жуда кўп проблемаларни келтириб чиқарди. Баҳоналар, шартлар кўп келтирилмоқда. Кадрлар ёш, тажрибасиз, дейиш ҳам ана шу баҳоналардан бири. Ҳолбуки, айни янги кадрлар янгича ишлашлари, ўзларини тезроқ кўрсатишлари керак.

Ишлашни билмаслигимизнинг сабаблари нимада? Бунинг сабабларидан бири шундаки, қуйидан бўлаётган ташаббус жон-жаҳди билан қаршилик кўрсатаётган юқори лавозимдаги шахсларнинг бюрократизмига тобора кўпроқ дуч келмоқда.

Область, шаҳар, район партия, совет, хўжалик органларининг раҳбарлари журъатсизликни енга олганлари йўқ, улар дадил қарорлар қабул қилишга чўчимоқдалар. Бу бир томони, иккинчи сабаб шундаки, илгари таркиб топган тўсқинлик қилиш механизми, расмиятчилик ҳали синдириб ташланган эмас. Улкан бошқарув аппарати мавжуд бўлган республика пойтахтида буни, айниқса, кучлироқ сезиш мумкин.

Бир қанча республика органлари бутун ишидаги турғунлик, бўшашувчанлик, консерватизмни Давлат агросаноат комитети мисолида кўрсатиш мумкин. Тошкент шаҳри сабзавот омборларига жуда муҳтож. Бу тўғрида жуда кўп қарорлар қабул қилинди, сабзавот омборлари қурилишига катта-катта маблағлар ажратилди. Бироқ йилнинг деярли уч ойи ўтиб кетган бўлса ҳам, бу қурилишлар учун пул ўтказиб берилмади. Пудратчиларни тез-тез ўзгартиришяпти. Нималарнидир, чамаси навбатдаги қоғоз келишини кутишяпти. Каноп тайёрлаш ҳажмини камайтириш тўғрисидаги масала ҳам ҳал қилинмаяпти. Ҳозир заводларда жуда кўп миқдорда реализация қилинмаган тола тўпланиб қолди, агросаноат эса каноп эк, ялпи ҳосил керак деб буюришдан нарига ўтмаяпти. «Узбексельмаш» бирлашмаси чиқарган электрон қурилмали 7 мингта энг янги чигит экадиган сеялкани реализация қилиш масаласи ҳам худди шу каби ҳал қилинмай турибди. Бу ва бошқа масалалар ҳам мажлисда муҳокама қилинади, лекин ҳануз бирор ечимга келингани йўқ, ишга эса путур етмоқда. Нега шундай бўляпти?

Чунки республика партия ташкилотининг штаби, Марказий Комитетнинг бўлимлари ҳамон ишга ёндашишнинг эски методлари изидан бормоқдалар, қайта қуриш йўлларини журъатсизлик билан пайпаслаб кўрмоқдалар. Қуйи партия ташкилотлари кўпинча пухта ўйланмаган қарорлар, шошма-шошарлик билан қабул қилинган чора-тадбирлар, қалаштириб ташланган формалар оғирлигини ўз елкаларида сезяптилар.

Идеология ишига системали комплекс ёндашиш деб аталган нарсани олиб кўрайлик. У 6 та кичик системадан иборат. Область, район, шаҳар партия комитетларида илғор анъаналарни, маросимларни жорий этишни пропаганда қилиш базасида совет турмуш тарзини такомиллаштириш кенгаши ана шу кичик системалардан биридир. Ўз навбатида ҳар бир кенгаш еттита комиссиядан иборат. Низомга мувофиқ, кенгаш ва унинг комиссиялари бир йилда жами камида 32 марта мажлис ўтказишлари, уларда тавсияномалар, қарорлар ва бошқа қоғозларни қабул қилишлари керак.

Марказий Комитет Бюроси, Секретариати фаолиятида ҳозир дадиллик, ошкоралик, эркинлик, партиявий принципиаллик кўпроқ бўлиб қолди, албатта. Лекин биз ҳаммамиз журъатсизликдан, фикримизни охиригача айтмасликдан, кутиб туриш позициясидан ҳали тўла қутула олганимиз йўқ. Марказий Комитетнинг учинчи пленумидан анча олдинроқ идеология ишидаги камчиликлар ва нуқсонлар аниқланиб қолган эди. Ўтган йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси мажлисида ҳам шу ҳақда гапирилди. Ҳаммамизнинг шаънимизга, шу жумладан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Ҳ. Абдуллаева шаънига жуда кўп танқидий мулоҳазалар айтилди. Бу позиция Марказий Комитет III пленумида ҳам қаттиқ танқид қилинди. Бироқ чамаси, ниманидир охиригача гапирмадик, бу камчилик ва нуқсонлар учун шахсан ким жавобгарлиги ҳақида бутун ҳақиқатни айтмадик.

Шу сабабли IV пленум бу масалага яна қайтишга мажбур бўлди. Бу пленум аъзоларининг ёдида бўлса керак. Мана энди бугун, V пленумда ташкилий хулосалар чиқарилди. Олдинроқ шундай қилиш керак эди. Нима учун шундай бўлди?!

Марказий Комитетнинг IV пленумида таъкидланганидек, биз, Бюро аъзолари журъатсизликдан, одатдаги ёндашувлардан тезроқ қутулишимиз керак. Бу, айниқса, Марказий Комитет секретарларига ва аввало, биринчи секретарь И. Б. Усмонхўжаевга тааллуқлидир.

Ҳар биримиз ўтмишдан сабоқ чиқариб, мусаффолашиб олишимиз даркор. Биз танқид қиляпмиз, савалаяпмиз ва номларни дадил айтаяпмиз. Хатолар такрорланмаслиги учун ўтмишни унутмаслик лозим. Аммо ана шу ўтмишдан ўзимиз учун дадиллик, қатъийлик, граждан мардлиги сабоқларини чиқариб олишимиз керак.

Биз танқид ва ўз-ўзини танқидни янада кўпроқ ривожлантириб, такомиллаштиришимиз, унинг амалий характерини кучайтиришимиз лозим. Айни пайтда янги ҳаётнинг ўзига йўл очиб бораётган куртакларини ҳам унутмаслигимиз, илғор тажрибаларни топа билишимиз керак. Янгилик куртакларини, илғор тажрибаларни аниқлаш камчиликларни очиб ташлашдан қийинроқ.

Лекин мардлик, дадиллик билан, ленинчасига шундай қилишимиз керак. Бугунги пленумдаги докладни биз жойларга, ишчи коллективларига олиб боришимиз, одамларнинг активлигини мамлакатимизда юз бераётган революцион жараёнларни жадаллаштиришга сафарбар этишимиз керак. Олдимизда мураккаб, лекин реал вазифалар турибди. Уларнинг бажарилиши бизга, Марказий Комитет аъзоларига, оммани ишонтира олишимизга, уларни қайта қура олишимизга, эргаштира олишимизга боғлиқдир. Биз партиямизнинг Улуғ Октябрь 70 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан совет халқига Мурожаатномасига амалий иш билан жавоб беришимиз керак.

Бухоро область Вобкент районидаги Калинин номли колхоз раиси **М. Наврўзова** Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленумида сўзга чиқиб, айтдики, Бухоро области коммунистлари, меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети январь Пленуми қарорларини бажаришни, Марказий Комитетнинг қайта қуришни кучайтириш ва кадрлар билан ишлаш сифатини яхшилаш тўғрисидаги кўрсатмаларини изчиллик билан рўёбга чиқаришни барча партия, давлат, жамоат ташкилотларининг энг муҳим вазифаси деб қабул қилдилар.

Ҳозир областда КПСС Марказий Комитети Пленуми материалларини ўрганиш ва тушунтириш юзасидан кенг миқёсда пропаганда ва оммавий агитация ишлари олиб борилмоқда. Сиёсий ва иқтисодий ўқишнинг ҳамма бўғинларида Пленум қоидалари ва хулосаларини ўрганиш уюшқоқлик билан ўтди.

Бухоро областида ялпи маҳсулотнинг асосий қисмини колхозлар етиштиради. 1986 йилда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари айрим турларини етиштириш ва харид қилиш 1985 йилга нисбатан кўпайтирилиши таъминланди. Вобкент райони ва мен раислик қилаётган колхоз меҳнатчилари беш йилликнинг иккинчи йилини дуруст бошладилар. Чорвачилик маҳсулотларини тайёрлаш биринчи квартал плани бажарилди. 1987 йил ҳосилига тайёргарлик ишлари туғалланмоқда.

Ҳозир раис қайта қуришни ўзидан бошлаши кераклигини аниқ тасаввур қиляпман. Эндиликда колхоз йиғилишлари, правление мажлислари, бригада кенгашларининг, ферма ва бошқа ишлаб чиқариш бўлинмаларининг йиғилишлари бошқаришнинг чинакам демократик органига айланди, одамлар ўзларини ҳозирги аҳволнинг ҳақиқий хўжайинлари деб ҳис қилмоқдалар ва коллектив равишда ишлаб чиқилган қарор ҳамма учун сўзсиз қонунга айланмоқда.

Колхозчилар жамоат ишларига қизиқмай қўйдилар, деб ўйлайдиган раҳбарлар қаттиқ янглишадилар. Аксинча, мен колхоз правлениесига саккиз йилдан буён бошчилик қиляпман. Бу эса коллективимиз тажрибасига асосланиб, бизда ҳар бир колхозчи ўзини ҳақиқий соҳиб, колхозни эса ўзининг жонажон уйи деб ҳисоблайди, деб айта оламан.

Шу йиллар ичида сут етиштириш деярли икки баравар, гўшт тайёрлаш 2,5 баравар кўпайди. 1986 йилда биз ҳар гектар ердан 50 центнер маккажўхори дони, 193 центнер беда пичани, 820 центнер озуқабоп илдизмева олдик. Ҳар бир сигирдан олинган сут 3 минг литрдан ошди. Рухсат Каримова, Муқаддас Камолова каби сут соғувчилар ҳар бир сигирдан 3500 литрдан ошириб сут соғиб олдилар.

Бироқ бу ютуқлар унчалик эмас. Улар давр руҳига мос келмайди. Далалар ва фермаларнинг самараси сарфланаётган маблағларга мос эмас. Райондаги колхозларнинг учдан бир қисми дон, узум, мева, гўшт етиштиришдан зарар кўрмоқда.

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ V ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1987 ЙИЛ ЯНВАРЬ ПЛЕНУМИНИНГ ЯКУНЛАРИ ВА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ҚАЙТА ҚУРИШНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ҲАМДА КАДРЛАР БИЛАН ИШЛАШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

(Боши биринчи бетда).

Агросаноат комплексида Озиқ-овқат программаси топшириқларини бажаришни, интенсив технологияларни, хўжалик юритишнинг иқтисодий методларини жорий этиш, ер-сув ресурслари, техникадан самарали фойдаланиш асосида барча тармоқларни жадал ривожлантириш қайта қуришнинг бош вазифаси, деб ҳисоблансин. Бригада, оилавий пудрат, тўла хўжалик ҳисоби қатъият билан амалга оширилсин. Шу асосда қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ва жамоат чорвачилигининг маҳсулдорлигини кескин оширишга эришилсин. Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш анча яхшилансин, яқин йиллар давомида республикани гўшт ва сут маҳсулотлари билан иложи борича кўпроқ ўз-ўзини таъминлаш сари борилсин. Корхоналар ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликлари, шунингдек гражданларнинг шахсий хўжаликлари фаол ривожлантирилсин.

Марказий Комитет пленуми пахтачиликнинг агросаноат комплексидаги ҳамда республика экономикасидаги ўрни ва ролини, шунингдек мамлакат халқ хўжалиги учун унинг аҳамиятини ҳисобга олиб, Ўзбекистон ССР Министрлар Советига пахта етиштириш, йиғиштириб олиш ва қайта ишлашга оид ишларнинг аҳволини чуқур ва ҳар томонлама таҳлил этиш вазифасини юклайди. Деҳқончиликнинг умумий структурасида ғўзани оқилона экишни таъминлайдиган аниқ чора-тадбирлар белгилансин ва амалга оширилсин. Енгил саноатда ғоят харидоргир тола чиқадиган серҳосил навларни кенг кўламда маданийлаштиришга оид ишлар изчил ва қатъият билан олиб борилсин. Ғоят қисқа муддат ичида пахтани машинада териб олиш саноат ишчилари, студентлар ва мактаб ўқувчиларини теримга жалб этишни истисно қиладиган даражага етказилсин, 1987 йилда ҳосилнинг 60 проценти машиналар билан йиғиштириб олинсин.

Ғўзани дефолиация қилиш учун бутифосдан фойдаланиш тўхтатиб қўйилганлиги муносабати билан дефолиация муаммоси тубдан ҳал этишни талаб қилади. Шундан келиб чиқиб, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига олимлар ва мутахассислар куч-ғайратини ўсимликларга таъсири юқори самарали бўлган ва айни вақтда атроф-муҳитга зарарсиз дефолиантларни ишлаб чиқиш, синовдан ўтказиш ва ишлаб чиқаришга топширишга жамлаш вазифаси юклатилсин.

Партия ва ҳукуматнинг капитал қурилишни такомиллаштириш масалаларига оид қарорлари қатъият билан рўёбга чиқарилсин. Қурилиш комплексини индустриал ва ташкилий жиҳатдан янги даражага кўтаришга, инвестиция циклини анча қисқартиришга эришилсин. Ишлаб чиқариш базасини модернизациялаш изчил амалга оширилсин, мавжуд қувватлар тўла-тўкис ишга туширилсин, бинокорлик буюмларини ва конструкциялар, маҳаллий қурилиш материалларини ишлаб чиқаришда илғор технологиялардан фойдаланиш кенгайтирилсин. Беш йиллик охиригача саноат корхоналари ва қишлоқ хўжалик ташкилотларида ишларни хўжалик ҳисобида юритиш учун ремонт-қурилиш бўлинмалари ташкил этилсин. Тармоқнинг барча корхоналари коллектив пудрат усулига ўтказилсин. Қурувчиларнинг ишлаб чиқариш-маиший шароитини яхшилашга, кадрлар тайёрлашга ва уларнинг малакасини мунтазам ошириб боришга алоҳида эътибор берилсин.

II.

Пленум аҳолининг маънавий ва моддий эҳтиёжларини энг кўп даражада тўла-тўкис қондириш, инсон омили ролига, жамият турмушининг барча масалаларини ҳал этишда меҳнаткашларнинг актив иштирокига энг кўп даражада эътибор бериш социал-сиёсатда қайта қуришнинг энг муҳим йўналиши эканлигини таъкидлайди. Бундай ёндашув республикада аҳолини уй-жой, социал-маданий-маиший объектлар билан таъминлаш муаммоси ҳамон ўткир бўлиб қолаётганлиги учун ҳам зарурдир. Маиший хизмат, соғлиқни сақлаш соҳасида, транспорт ва алоқа корхоналарининг ишида анчагина камчиликлар мавжуд.

Пленум Марказий Комитет бюроси, республика Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, республика комсомоли Марказий Комитети, жойлардаги партия, совет, хўжалик органлари ва ... ташкилотлари социал соҳани ривожлантиришдаги доимий қолоқликни бартараф этиш юзасидан ғоят шошилинч чоралар кўришлари зарур, деб ҳисоблайди. Уй-жой муаммосини ҳал этиш учун планлар ҳар йили бажарилиши таъминлансин, кооператив ва якка тартибда уй-жойлар қуриш энг кўп даражада ривожлантирилсин, ҳамма жойда қурилиш материаллари ишлаб чиқариш ва уларни аҳолига сотиш йўлга қўйилсин. Партия, совет органлари ва агросаноат комплексининг бошқарув органлари раҳбарлари, совхозларнинг директорлари ва колхоз раислари зиммасига уй-жой муаммоси ҳал этилиши ва қишлоқни социал қайта қуриш учун жавобгарлик юклатилсин. Меҳнат коллективларида ҳар бир меҳнаткашни уй-жой билан таъминлашнинг тармоқ комплекс программаси ишлаб чиқилсин. Район, шаҳар ва областлар миқёсида шундай программаларни ишлаб чиқиш чоғида соғлиқни сақлаш объектларини, мактаблар ва мактабгача тарбия муассасаларини, маданият ва спорт, савдо ва умумий овқатланиш объектларини мутаносиб ривожлантириш кўзда тутилсин. Ҳамма жойда аҳолига хизмат кўрсатувчи кооперативлар ташкил этиш учун шарт-шароит яратилсин. Маиший хизмат соҳасини техника билан қайта жиҳозлаш учун маблағлар қидириб топилсин. Мазкур тармоқлар ходимларининг малакасини мунтазам ошириб бориш системаси вужудга келтирилсин.

Социал адолат принципи изчил амалга оширилсин, меҳнатга ҳақ тўлашда тенгчилик тенденциялари бартараф этилсин, истеъмолчиликка қарши кураш олиб борилсин, уй-жойларни, моддий неъматларни тақсимлашда ҳар қандай номуносиб имтиёзлар бекор қилинсин.

III.

Республика партия ташкилоти олиб бораётган идеологик ишларнинг республика аҳолисининг дунёқараши ва эътиқодини шакллантиришга таъсирини кучайтириш, аҳолининг меҳнат ва сиёсий фаоллигини ошириш мақсадида уни қайта қуриш зарур. Пропаганда ва ғоявий-тарбиявий ишларга ҳар бир киши онгига етиб борадиган тарзда илмий асосланган, ҳужумкорлик тусини бериш керак.

Мана шу талабларни назар-писанд қилмаслик одамлар психологиясига ва дунёқарашига, жамиятдаги маънавий иқлимга салбий таъсир кўрсатди, кўпгина идеалларимиз ва қадриятларимизга сезиларли зарар етказди.

Пленум Марказий Комитет Бюроси ва бўлимлари, область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари зиммасига ғоявий-тарбиявий ва оммавий-сиёсий ишларга системали ёндашувни таъминлаш, кўзбўямачиликка, расмиятчиликка барҳам бериш ва бу ишларни қайта қуриш ҳамда жадаллаштириш вазифаларига бўйсундириш, ҳар бир коммунистда, меҳнаткашда юксак ғоявий эътиқод, сиёсий маънавий-ахлоқий фазилатларни шакллантириш, ҳар бир кишининг амалга оширилаётган чуқур ўзгартишларда ўз ўрнини топишига кўмаклашиш вазифасини юклайди. Меҳнаткашларни, айниқса ёшларни ватанпарварлик, интернационализм руҳида тарбиялаш масалалари билан янада асосли шуғулланилсин. Йигитларни Совет Армияси сафларида хизмат қилишга тайёрлаш даражаси оширилсин. Диний хурофотларни, ўтмишнинг бошқа сарқитларини бартараф этишга оид ишлар ҳужумкорлик билан олиб борилсин, ана шундай кўринишларнинг узоқ давом этиши сабаблари аниқлансин ва тугатилсин. Раҳбар ходимлар, барча коммунистлар тарбиявий ишларга кенг жалб этилсин, мафкуравий жабҳалар партиянинг йўлини самарали ўтказишга қодир бўлган юксак малакали, тайёргарликдан ўтган кадрлар билан мустаҳкамлансин.

Партия талабларига мувофиқ тарзда сиёсий ўқиш ва меҳнаткашларнинг иқтисодий таълимини қайта қуриш ишлари авж олдирилсин. Умумтаълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишга, олий ва ўрта махсус таълимни қайта қуришга эътибор кучайтирилсин. Ўқувчиларнинг касбга йўналтирилиши яхшилансин, қонунга қатъий риоя этилган ҳолда ўсмирлар меҳнатидан фойдаланилсин. Маданият ва спорт муассасалари, ижодий союзларнинг фаолияти активлаштирилсин. Оммавий ахборот воситалари илғор тажрибани кенг пропаганда қилсинлар, ошкораликни қарор топтирсинлар, воқелик холисона ёритилсин, айрим фактлар ва салбий ҳодисаларни қайд этиш билан кифояланмасдан, уларнинг пайдо бўлиш сабаблари очиб ташлансин.

Пленум ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига партия комитетлари ва бошланғич ташкилотлар, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, халқ контроли органлари ва жамоат ташкилотлари билан биргаликда социалистик мулкни асрашни таъминлаш, қонун ва ҳуқуқ-тартиблар бузилишини ўз вақтида аниқлаб, унинг олдини олиш, совет кишиларининг номуси ва қадр-қимматига бўладиган тажовузларга қарши кескин курашиш юзасидан ўз фаолиятини активлаштиришни топширади. Саноат, қурилиш ва бошқа соҳаларда иш олиб боришнинг хавфсизлигини таъминлаш учун контрол кучайтирилсин ва хўжалик раҳбарларига нисбатан талаб оширилсин.

Ичкиликбозлик, гиёҳвандликка қарши, текинхўрларча турмуш кечираётган, меҳнатсиз даромадлар ҳисобига яшаётган шахсларга қарши ҳужумкор кураш кучайтирилсин. Прокуратура, суд ва милиция ходимлари ўртасида тарбиявий иш кучайтирилсин, бу органлар тажрибали, ҳалол, ўз ишига садоқатли кадрлар билан мустаҳкамлансин, улар демократия ва ошкоралик кенгайган шароитда ишлашга ўргатилсин.

IV.

КПСС Марказий Комитетининг январь Пленумида белгилаб берилганидек, қайта қуришнинг муваффақияти кадрлар революцион ўзгаришларни нечоғлик тез ва нечоғлик теран идрок этиб олишларига, улар нечоғлик қатъият, ғайрат-шижоат ва билимдонлик билан ишлашларига ҳал қилувчи тарзда боғлиқдир. Кадрлар билан ишлашни такомиллаштириш қайта қуришнинг ўзаги бўлиши лозим, чунки кадрлар партия ғояларининг дарғалари бўлиб, уларни амалга оширишнинг ташкилотчиларидир. Аммо ходимларнинг анчагина қисми ҳали қайта қуришнинг моҳиятини зарур тарзда англаб етганича йўқ. Кўпгина участкалар ҳозирча сиёсий етук, малакали раҳбарлар билан мустаҳкамланмаган. Янгидан кўтарилган айрим ходимларга билим ва тажриба етишмаяпти, уларга кам ёрдам берилмоқда. Кадрлар кенг кўламда янгиланаётганида уларни кўтаришга анкета орқали ёндашувга, шошма-шошарликка, бефарқликка йўл қўйилмоқда, бу эса кўпинча кадрларни алмаштиришга олиб келмоқда. Кадрлар резерви билан дуруст иш олиб борилаётгани йўқ. Хотин-қизлар, ёшлар, илғор ишчи ва колхозчиларни раҳбарлик ишларига кўтаришда нотўғри тушунчага барҳам берилмаган.

Партия, совет ва хўжалик органларининг ҳамда жамоат ташкилотларининг фаолиятида янги форма ва методлар, демократик негизлар, кадрлар резервини ошкора танлаш, коммунистларнинг, аввало раҳбарларнинг ҳисоботини, уларга берилаётган характеристикаларни тасдиқлашни жорий этиш суст бормоқда. Сайлаб қўйиладиган органлар аъзоларининг анчагина қисми ишга жалб этилмаган. Шаҳар, район партия комитетлари қайта қуришда актив позицияни эгаллашгани йўқ, уларнинг кўпчилиги қуйи партия бўғинларидан, меҳнат коллективларидан ажралган ҳолда ишламоқда. Қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини ташкил этиш ҳозирча партия ташкилотларининг асосий ишига айлангани йўқ.

Кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашнинг ленинча принципларига қатъиян риоя қилиш Марказий Комитет Бюроси, область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотларининг асосий вазифаси, деб ҳисоблансин. Партиянинг ижтимоий ҳаётни демократлаштириш, ошкораликни кенгайтириш, танқид ва ўз-ўзини танқидни ривожлантириш тўғрисидаги йўл-йўриқлари изчиллик билан амалга оширилсин.

Барча участкалар сиёсий ва ахлоқий етук, қайта қуриш шароитида партия сиёсатини муваффақиятли амалга оширишга қодир бўлган ташаббускор, билимдон ходимлар билан мустаҳкамлансин, одамлар ҳақида ғамхўрлик қилинсин. Раҳбар кадрлар состави ҳамиша янги кучлар билан тўлдириб борилиши, уларнинг давомийлиги таъминлансин, асосланмаган алмаштиришларга йўл қўйилмасин. Партия ва давлат органларида барча миллат кишиларининг вакиллари бўлишига риоя қилинсин. Кадрлар бўлимларидаги фаолиятнинг аҳволи учун министрликлар ва идоралар, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарларига бўлган талаб оширилсин. Кадрлар резервини таркиб топтириш ва уларни кўтаришда одамлар билан кўпроқ маслаҳатлашилсин. Бир неча номзодларнинг муҳокама қилиниши ва ёпиқ овоз берилиши йўли билан меҳнат коллективлари раҳбарларини, партия комитетлари секретарларини сайлаб қўйиш, партия, совет, касаба союз, комсомол ва хўжалик кадрларини аттестациядан ўтказиш практикаси қоида тариқасида жорий этилсин. Қариндош-уруғчиликка ва кадрларни шахсий садоқати ва юртдошлик аломатларига қараб танлашга йўл қўйилмасин. Раҳбарлик ишига ишчилар ва колхозчилар, партиясизлар, хотин-қизлар дадиллик билан кўтарилсин. Кадрларнинг мунтазам ўқуви ташкил этилсин.

Марказий Комитет Бюроси, область, шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, совет ва хўжалик органлари кадрлар фаолиятининг натижаларига баҳо беришда юксак принципиаллик кўрсатсинлар, кадрларнинг масъулиятини оширсинлар, партия ва давлат интизомини бузувчиларга қарши курашда, қўшиб ёзишга ва кўзбўямачиликка уринишларга, ишнинг ҳақиқий аҳволини бўяб кўрсатишларга қарши курашда бўшашувчанликка сира йўл қўймасинлар. Раҳбар ходимлар томонидан партия ҳаётининг норма ва принциплари бузилиши фактларининг пайи қатъият билан қирқилсин, партия ҳаётининг норма ва принципларини бузаётган шахсларга принципиал партиявий баҳо берилсин ва улар фақат оддий ишга юборилсин.

Сиёсий раҳбарлик органлари сифатида шаҳар ва район партия комитетларининг ишини қайта қуришга алоҳида эътибор берилсин. Ҳар бир партия комитетининг ғоя... нинг ижодкори ва дарғаси бўлишига, ўз фаолиятининг ма... зини омма ўртасида жонли иш олиб боришга, қабул қилинган қарорларнинг амалда бажарилишини ташкил этишга ... казишига эришилсин. Бошланғич партия ташкилотлари ишини активлаштиришнинг самарали йўллари топилсин, уларга фаолиятнинг янги форма ва методларини эгаллаб олишда ёрдам берилсин, уларнинг жанговарлиги оширилсин. Йиғилишларни, партия комитетларининг пленумларини ... казишда расмиятчилик ва чора-тадбирларни қалаштириб ташлашга барҳам берилсин.

Ишда ошкоралик, партия органлари фаолиятининг ... жиҳатлари тўғрисида сайлаб қўйилган активни, ... коммунистларни ва меҳнаткашларни доимо хабардор қилиб ... системаси қарор топтирилсин. Қандай лавозимда ишлашидан қатъи назар, коммунистларнинг қилмишларини ... муҳокама қилишга, партия аъзосининг пок ва ҳалол ... си учун курашишга алоҳида эътибор берилсин. Танқиддан холи зоналар яратишга ёки раҳбарларни танқиддан ... қолдиришга йўл қўйилмасин, раҳбарлар юқоридан ва ... дан бўладиган қатъий назорат остида бўлсинлар. Ҳи... даврида ҳар бир коммунист, раҳбар Устав талабларини ўзининг хизмат бурчини қандай бажараётгани ҳақида ҳ... бериши зарур, деб топилсин. Ҳамма ерда характеристикаларнинг аҳамияти ва объективлиги кучайтирилсин, бу характеристикалар коммунистларнинг ва меҳнат коллективларининг йиғилишларида, коллегиал органларнинг мажлисларида тасдиқлансин.

Совет, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотларига раҳбарлик яхшилансин, уларнинг қайта қуриш жараёнида актив иштироки таъминлансин, бу ташкилотлар тажрибали кадрлар билан мустаҳкамлансин, социал-иқтисодий ривожланиш ва меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш вазифаларини ҳал этишда уларнинг роли ва масъулияти оширилсин. Партия комитетларига хос бўлмаган хўжалик вазифаларидан, ўзгалар учун масалаларни ҳал этишга интилишдан қатъиян воз кечилсин. Сайлов системасидаги ўзгаришлар ва кўп мандатли округлардаги эксперимент инобатга олиниб, халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайловларга яхши тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш таъминлансин. Комсомолга партия раҳбарлиги даражаси оширилсин, насиҳатгўйликка, маъмуриятчиликка йўл қўйилмасин, ёшларнинг куч-ғайрати конкрет ишларга йўнал... ... хотин-қизлар кенгашлари ва ветеранлар кенга... ... ишида амалий ёрдам берилсин.

* * *

Ўзбекистон Компартияси М... ми республика партия ташкил... методларини қайта қуриш, кад... лаштириш асосида социал-иқти... даллаштиришга собитқадамлик ... XXVII съезди қарорларини ба... зий Комитетини ишонтирали...

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг V пленуми

(Давоми. Боши тўртинчи бетда).

Кўп минг кишилик, кўп миллатли коллективимиз олдида мураккаб ва муҳим вазифалар турибди. Биз республикамиз халқ хўжалиги ва меҳнаткашлари олдидаги масъулиятимизни англаймиз. Экономикани юксалтиришнинг белгиланган суръатлари бажарилиши ҳамда меҳнаткашлар социал-маиший шароитларининг янада яхшиланиши бизнинг ишимиз натижаларига боғлиқдир. Шу сабабли биз планда кўзда тутилган янги энергетика ва иссиқлик қувватларини сўзсиз ишга туширишни таъминлайдиган аниқ чораларни кўряпмиз.

Ҳозир биз фақат ишга тушириладиган объектларгина эмас, янги қурилаётган энергетика объектлари юзасидан ҳам биринчи квартал планини бажардик. Уй-жой қурилиши объектларини фойдаланишга топшириш планини ошириб бажардик. Лекин, эришилган натижалар бизни қониқтирмайди, чунки асосий технология машина-ускуналарини комплектлаш масалалари мураккаблиги туфайли Янги Ангрен ГРЭСида тематик топшириқларни бажаролмадик.

Биз юбилей йилида қурилаётган ва ишга тушириладиган энергетика объектларига комплектловчи барча ускуналарни тайёрлаш ва етказиб беришни жадаллаштириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар кўриш тўғрисидаги илтимосимизни маҳсулот етказиб берувчи корхоналарга маълум қилишни сўраймиз.

Биз ўзимизнинг бутун амалий фаолиятимизни қайта қуриш юзасидан конкрет тадбирларни белгиладик. Ҳозир бригадаларнинг ярмидан кўпроғини бригада пудратига ўтказдик. Қурилиш ташкилотларимизнинг бир қисмини 1987 йилда коллектив пудрат усулида ишлашга ўтказиш ва 1988 йилда бутун трестимизни мана шу янги метод асосида ишлашга ўтказиш тадбирларини белгилаб олдик. Бу эса кам маблағ сарфлаб, энергетика қурилишининг асосий масалаларини янада тежамкорлик билан, оқилона ҳал этишга имкон беради.

Ўртоқлар, тараққиётимиз истиқболига ва республика Госпланига таалуқли баъзи масалалар бор. Бизнингча, республика энергетикасини ривожлантириш истиқболи проблемалари бир томонлама ҳал қилинмоқда. Биз ёқилғи сифатида анъанавий энергия манбалари — кўмир ва газдан фойдаланиш йўлидан боряпмиз. Энергиянинг янгиланиб турадиган манбалари бўйича республикамизнинг жуда катта имкониятларидан фойдаланмаяпмиз. Булар гидроресурслар, рўзғор чиқитларининг энергияси ва қуёш энергиясидир.

Қуёш иссиқлик станцияси қурилиши масаласи аслида бир жойда қотиб қолди. Бир вақтлар лойиҳа институтлари бундай станциянинг лойиҳасини ишлаб чиққан эдилар. Рўзғор чиқитларидан фойдаланиш юзасидан ҳеч қандай ишланма ҳам йўқ. Ҳолбуки, бу проблеманинг ҳал этилиши энергетика ва экология масалаларини комплекс ҳал қилишга имкон беради.

Ана шу муаммолар юзасидан биз ўз вақтида Ўзбекистон ССР Госпланига ва СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигига хат ёзган эдик.

Яна бир масала — меҳнат унумдорлиги тўғрисидаги масаладир. Маълумки, ҳозир партия ва ҳукуматнинг қарорига мувофиқ, қувватларни белгиланган муддатларда ишга тушириш пировард маҳсулот олиш учун норматив муддатлар, фойда планининг бажарилиши, рентабеллик юзасидан белгиланган планга эришиш қурилиш ташкилотлари ишларидаги асосий кўрсаткичлардир. Умуман республика халқ хўжалигидаги асосий кўрсаткич — миллий даромаднинг ўсишидир. Шу муносабат билан биз Ўзбекистон шароитида аҳолининг иш билан таъминланишини яхшилаш масалалари энг муҳим, деб ҳисоблаймиз. Бундай ёндашув ташкилот раҳбарига рентабелликнинг [illegible] даражасини оқлаб [illegible] ҳолда бошқа шунга ўхшаш қийин шароитларда ижтимоий ишлаб чиқаришга иш билан банд бўлмаган аҳолининг қўшимча равишда анчагина қисмини жалб этишга имкон берган бўларди.

Ҳолбуки, Қорақалпоғистон АССР, Қашқадарё области каби регионларда янги ишчиларни жалб этиш республикамиз учун долзарб проблемалигича қолмоқда.

Ўртоқлар, ушбу беш йилликда 3 миллион 200 минг киловатт қувватли Толимаржон ГРЭСи қурилиши — энергетика қурилишининг муҳим объектидир. Бу ерда 600 миллион сўмдан кўпроқ капитал маблағ ўзлаштирилиши керак. ССР Иттифоқи Энергетика ва электрлаштириш министрлиги раҳбарлари шу объект қурилишини жадаллаштириш юзасидан белгиланган тадбирларимизни диққат билан батафсил кўриб чиқди. 1988 йилда қурилиш-монтаж ишларига 30 миллион сўм ажратиш режалаштирилмоқда. Бу эса 1987 йил планидан уч баравар кўпдир. 1989 йилда қурилиш-монтаж ишларига 50 миллион сўм ажратиш ва ўзлаштириш кўзда тутилмоқда. Қурилиш-монтаж ишлари ҳажми ана шундай ўсиб боради. Ўзлаштирилмаган янги майдонда қурилиш-монтаж ишлари ҳажмининг бундай ўсиши трестимиз томонидан жиддий чора-тадбирлар кўрилишини, шунингдек республикадаги айрим қурилиш ташкилотларини ана шу объектни барпо этишга жалб қилишда бизга ёрдам кўрсатишни ҳам тақозо қилмоқда. Шу сабабли биз «Главсредазирсовхозстрой», Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги ва республикадаги бошқа ташкилотлар раҳбарларидан илтимосимизни қўллаб-қувватлаб, республикамиз энергетика қувватларини оширишни жадаллаштиришда кўмаклашишларини сўраймиз.

«Узбекгидроэнергострой» тресги коллективи КПСС XXVII съезди ва КПСС Марказий Комитети январь Пленуми қарорларини муваффақиятли бажариш учун ҳамма чораларни кўради, деб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг шу пленумини ишонтиришга рухсат этгайсиз.

Партиямиз XXVII съезди ва КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленумидан кейин жамиятимиз турмушида юз бераётган катта ўзгаришлар соғлиқни сақлаш соҳасини ҳам ўз ичига олмоқда, деб таъкидлади Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министри **С. М. Баҳромов.** Биз тармоқни қайта қуришни психологияда бурилишга эришишга қаратилган куч-ғайратлардан бошладик, чунки сўнгги вақтда даволаш-диагностика ишлари савиясининг пастлиги, сансалорлик, бюрократизм, лоқайдлик ҳамда медицина ходимларининг эътиборсизлиги учун республика соғлиқни сақлаш органлари ҳақли равишда танқид қилинган эди.

Қайта қуриш жараёнида кадрлар муҳим роль ўйнашини ҳисобга олиб, биз тармоқда раҳбар ходимлар ва мутахассисларни аттестациядан ўтказдик, уларнинг баъзилари етарли билимга эга эмас, деб топилди ва ишдан четлаштирилди, биринчи навбатда қайта тайёргарликдан ўтиши лозим бўлган ходимлар белгиланди.

Қайта қуришнинг қандай элементларини амалга ошира олдик ва ҳозирги вақтда нималарга зўр бермоқчимиз? Махсус медицина ёрдами қониқарсиз йўлга қўйилганлиги, бунинг оқибатида кишилар даволаниш учун республикадан бошқа жойларга бораётганликлари ҳақида эътирозлар ҳаддан зиёд кўп. Ана шуларни ҳисобга олиб, биз республика даволаш-профилактика муассасаларида 20 та марказ ташкил этдик. Мисол тариқасида лазер хирургияси маркази, эндоскопия маркази, микрохирургия марказини айтиб ўтиш мумкин.

Бугунги кунда республикада касалликлар диагностикаси аҳволи ҳам кўнгилдагидек эмас. Бу айниқса бошланғич бўғинда — амбулатория-поликлиника тармоғида яққол кўзга ташланяпти. Бундай аҳволдан қандай қутулиш мумкин? Биз Тошкентда (республика маркази) ва бошқа областларда консультация-диагностика марказлари барпо этишни мақсадга мувофиқ деб топдик.

Бундай консультация-диагностика марказлари ташкил этишни 1988 йилгача тугаллаш ниятидамиз. Бундай марказларда асосан юқори малакали мутахассислар ишлайдилар, улар замонавий техника билан таъминланадилар. Бу йўл билан биз айниқса кенг тарқалган касалликлар диагностикаси сифатига таъсир ўтказмоқчимиз.

Медицинада долзарб проблемалар жуда кўп, лекин бизнинг назаримизда республикамизда болалар соғлиғи учун кураш ҳамда юқумли патологияга қарши кураш энг асосий вазифадир. Табиийки, бу проблемаларни ҳал этиш чоғида асосий масъулият медиклар зиммасига тушади. Лекин партия ва совет органлари, бошқа министрликлар ва идоралар билан биргаликда ҳал қилинадиган масалалар ҳам бор.

Республика ҳукумати чақалоқлар соғлиғини сақлашнинг аҳволи кўнгилдагидек эмаслигини ҳисобга олиб, бир яшаргача болаларни кузатиш юзасидан патронаж медицина ҳамширалари учун қўшимча ставкалар жорий этишга рухсат берган эди. Аммо бир қанча областларнинг ижроия комитетлари бу муҳим тадбирга жуда бепарволик билан қарамоқдалар. Қашқадарё областида 60 дан зиёд фельдшерлик-акушерлик пунктида бор-йўғи 65 нафар патронаж ҳамшира ишламоқда. Болалар ўлими жиҳатидан республикада ҳозир биринчи ўринда турган Қорақалпоғистон АССРдаги 623 та фельдшерлик-акушерлик пунктидан фақат 292 тасида патронаж ҳамширалар ишламоқда, қолганлари учун штат берилмаган.

Бошқа бир қанча областларда ҳам аҳвол мана шундай. Шу сабабли бутун область ижроия комитетларига мурожаат қилиб, бу масалани сира кечиктирмай кўриб чиқишни, тегишли ижобий қарорлар қабул қилишни илтимос қиламиз.

Болаларнинг овқатланишини ташкил этишга алоҳида эътибор бериш керак бўлади. Бу ишда ҳал этилмаган масалалар кўп. 1986 йилда республикада сут ошхоналари планда белгиланган сут миқдорининг атиги 30 процентини олди. Биз ҳозир творог, қаймоқ, уларнинг аралашмаси ҳақида гапираётганимиз йўқ; бундай маҳсулотлар баъзан-баъзан, онда-сонда етказиб берилади, холос.

Касалхоналарни, шу жумладан болалар касалхоналарини гўшт маҳсулотлари билан таъминлашда узилишлар бўлиб турибди. Қашқадарё областининг Чироқчи ва бошқа районларида, Навоий, Хоразм областлари ва бошқа областларда шундай бўляпти. Биз республика савдо ташкилотларининг раҳбарларидан бу масалани ҳал қилишни сўраймиз. Соғлиқни сақлашнинг моддий-техникавий базасини мустаҳкамлаш чоралари кўриляпти. Ўн иккинчи беш йилликда капитал маблағ сарфи ўн биринчи беш йилликдагига нисбатан 100 миллион сўм кўпайтирилди. Аммо бу маблағлар қандай ўзлаштириляпти? Касалхоналар ва поликлиникаларнинг 40 процентдан кўпроқ қисми санитария-гигиена нормаларига жавоб бермайдиган шунчаки мослаштирилган биноларда жойлашган бўлишига қарамай, республикада соғлиқни сақлаш соҳасига ажратилган капитал маблағлар ҳар йили ўзлаштирилмай қолмоқда. 1986 йилнинг ўзидагина 21 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилмай қолди.

Ҳатто Бутуниттифоқ коммунистик шанбалигидан тушган маблағ ҳисобига соғлиқни сақлаш объектлари қурилиши ҳам ўтган йили бор-йўғи 63 процент таъминланди. Бундай объектлар орасида Тошкент давлат медицина институтининг 1974 йилдан буён қурилаётган бош корпуси, Хўжайлида 1977 йилдан буён қурилаётган 200 ўринли касалхона, Самарқанд шаҳрида 1979 йилдан буён қурилаётган болалар касалхонаси ва бошқалар бор.

Биз бугун бу проблеманинг кескин бўлиб турганлигини кўрсатиб, яна Қорақалпоғистон автоном республикаси, Ўзбекистон областлари партия, совет органларига, «Главташкентстрой», Қурилиш министрлиги, «Агропромстрой» раҳбарларига мурожаат қилиб, соғлиқни сақлаш объектларини биринчи навбатда қуриш ва ишга туширишни таъминлашларини сўраймиз.

Республикада даволаш-профилактика ва санитария-эпидемиология тадбирлари комплекси амалга оширилаётганлигига қарамай, юқумли гепатит (сариқ), ўткир ичак касалликлари билан оғришнинг юксак даражаси сақланиб қолмоқда. Вужудга келган ноқулай вазият биринчи навбатда эпидемияларга қарши қаратилган ҳамда санитария-гигиена тадбирларини ташкил этишдаги камчиликлар ва жиддий проблемалар билан боғлиқ эканлигини тан оламиз. Лекин, бошқа соҳалар билан боғлиқ бўлган масалалар ҳам бор. Жумладан, биз бугун аҳолини сифатли ичимлик сув билан таъмин этиш, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш билан боғлиқ бўлган, аммо ҳал этилмаётган проблемаларни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимиз. Бу проблемаларни умумий куч-ғайрат билан ҳал этиш керак.

Республикада ўн иккинчи беш йилликда соғлиқни сақлашни ривожлантиришнинг ҳамма жиҳатларини белгилаб берувчи «саломатлик» программасини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети маъқуллади, республика Министрлар Совети эса тасдиқлади. Бироқ бу программани амалга оширишнинг дастлабки якунлари бизни ташвишга солмоқда. Чунки жойларда бу масалага жиддий ёндашмаяптилар.

Республика медицина ходимлари тасарруфида тегишли потенциал бўлиб, улар аҳоли соғлиғини сақлаш ишида партия XXVII съезди талабларини тўла-тўкис таъминлаш учун ҳаракат қиладилар.

Узсовпроф раиси **Ҳ. Алимова** ўз нутқида бундай деди: демократияни ҳар томонлама ривожлантириш, ўзини-ўзи бошқариш асосларини жорий этиш, меҳнаткашларнинг коллективлардаги ишларнинг аҳволига реал таъсири — КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг шу йўл-йўриқларини республика касаба союзлари ҳаракат программаси деб, ўз ишини қайта қуриш программаси, деб билмоқдалар.

Биз мана шу йўл-йўриқлар асосида Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг, касаба союз советлари ва комитетларининг ишидаги жиддий камчиликларни кўриб турибмиз. Бу ҳол, жумладан, касаба союз ташкилотлари коллектив шартномаларнинг бажарилиши устидан етарлича назорат қилмаётганида намоён бўлмоқда.

Ҳар йили икки томонлама мажбуриятларнинг тўрт процентга қадари бажарилмай қолмоқда, бу эса бартараф этилмаган ўн минглаб камчиликлар демакдир. 1986 йилда агросаноат комплекси тармоқларида мажбуриятлардаги салкам 17 мингта банд бажарилмай қолди, уларнинг талайгина қисми бехатар ва соғлом меҳнат шароитларини таъминлашга тааллуқлидир. Биз хўжалик раҳбарларига тил теккизишга журъат эта олмас эдик. Аммо энди дадилроқ ҳаракат қилишга қарор бердик. Узсовпрофнинг президиумида биз Ўзбекистон Давлат агросаноат комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Айтмуротовга ҳамда бошқа хўжалик ва касаба союз раҳбарларига нисбатан қаттиқ талабчанлик қилдик, тартиб ўрнатишни талаб этдик.

Корхоналарнинг айрим раҳбарлари коллектив шартномаларни бажариш борасида қилинган ишлар тўғрисида меҳнат коллективлари ҳузурида ҳисобот беришдан бўйин товлаб, буни иккинчи даражали шахсларга топширмоқдалар. Гулистондаги 7-қурилиш трестида, Бухоро тикувчилик бирлашмасида, Нукус мебель фабрикасида, «Шўртангаз» газ конлари бошқармасида ва бошқа бир қанча ташкилотларда шундай фактларга дуч келинди.

Ҳозирги вақтда меҳнат коллективларида давлат корхонаси тўғрисидаги Қонун лойиҳаси актив муҳокама қилинмоқда. Ҳуқуқларни кенгайтириш билан барча жамоат ташкилотларининг, шу жумладан касаба союзларининг ҳам партиянинг иқтисодий ва социал сиёсати амалга оширилиши учун масъулияти ҳам ортади. Афтидан давлат корхонаси тўғрисидаги Қонун қабул қилингандан кейин корхоналар ҳамда ташкилотларнинг ҳаёти ва фаолиятини тартибга солувчи амалдаги баъзи қонунлар, низомлар ва инструкцияларга ўзгартиришлар киритиш керак бўлади. Акс ҳолда меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонуннинг суст таъсир ўтказишидек аччиқ тажриба такрорланиши мумкин.

Республика экономикасининг секин ривожланиши талай даражада партия, касаба союз, хўжалик кадрларининг социалистик мусобақага муносабати билан, уни ташкил этишнинг умрини яшаб бўлган, эски форма ва методларига ёпишиб олганлиги билан изоҳланади. Бутуниттифоқ ва республика социалистик мусобақасининг 1986 йилги якунларини чиқариш чоғида бу нарса яна бир бор яққол намоён бўлди. Планнинг бир қанча муҳим кўрсаткичлари бажарилмагани ҳолда 5 та область, 29 та шаҳар, шаҳар районлари ва қишлоқ районлари, шу жумладан, Сурхондарё, Тошкент, Фарғона, Наманган областлари, Қарши, Урганч, Нукус, Кегайли, Уйчи, Ворошилов районлари, 36 та корхона, колхоз, совхозлар кўчма Қизил байроқлар билан мукофотланишга тақдим этилган экан, социалистик мусобақанинг таъсирчанлиги, уни қайта қуриш тўғрисида қандай гап бориши мумкин. Ваҳолонки, уларни тақдим этиш тўғрисидаги ҳужжатларни, аввало, область касаба союзлари Советларининг, область ижроия комитетларининг раҳбарлари область партия комитетлари билан келишган ҳолда имзолашган.

Мана бир мисол. Сирдарё областини республика байроғи билан мукофотлашга тақдим этишди. Бу область эса 14 кўрсаткич бўйича, шу жумладан, пахта тайёрлаш, асосий фондларни, социал-маданий ва маиший объектларни фойдаланишга топшириш юзасидан план топшириқларини бажармади. Бу нарса безаб кўрсатиш ва расмиятчиликдан бошқа нарса эмас.

Михаил Сергеевич Горбачевнинг мамлакат касаба союзлари XVIII съездида сўзлаган нутқида социалистик мусобақани расмиятчиликдан тозалаш вазифаси қўйилди. Биз мусобақани ҳаддан ташқари марказлаштиришдан халос этишни, уни кабинетлардан бевосита иш жойларига, бригадаларга, цехларга, фермаларга қайтаришни, мусобақадошларнинг куч-ғайратларини энг асосий кўрсаткичларни бажаришга: шартномаларга мувофиқ маҳсулот етказиб беришни юз процент таъминлашга, маҳсулот сифатини оширишга, моддий ва энергетика ресурсларини тежашга, коллективларнинг социал-маиший ривожланишини таъминлашга қаратишни қайта қуришнинг моҳияти, деб биламиз. Шу йўналишда биз касаба союз ходимларининг тафаккури ва амалий ҳаракатларини қайта қурмоқдамиз. Министрликлар, идораларнинг, корхоналар, хўжаликларнинг раҳбарлари ҳам шу йўлда ҳаракат қилишлари лозим. Кейинги вақтларда касаба союзларида кадрлар сезиларли даражада янгиланди, меҳнатда яхши чиниққан, кўпроқ ташаббускор ходимлар келди. Кадрлар билан ишлашнинг 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган планлари ишлаб чиқилиб, амалга оширилмоқда, ходимлар аттестациядан ўтказилади.

Аммо биз кадрлар билан ишлашда қайта қуриш жараёни ҳали секин бораётганлигини англаб турибмиз. Эскириб қолган тафаккур, эскича ёндашувлар, инерция кучи кўпинча устун келмоқда. Советлар ва комитетлар кадрларни танлаш чоғида шошма-шошарликдан, хатолардан халос бўлишгани йўқ, кенг активлар билан кам маслаҳатлашмоқдалар, кўтариладиган резерв билан дуруст ишламаяптилар.

Кейинги вақтларда партия органларининг ёрдами билан кўпгина масалаларни ҳал этиш осон бўлиб қолди.

Бироқ ҳозир ҳам жойларда касаба союзларини ҳамон вақтинча иш билан таъминлаш жойи, деб билаётган ҳоллар вақти-вақти билан учраб туради. Бу ҳам юқори лавозимга кўтариладиган номзодни танлашга ўйламасдан ёндашишнинг оқибатидир.

Мисоллар келтираман. Сурхондарё область партия комитети узоқ вақт (ярим йилдан кўпроқ) танлагандан кейин Термиз шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари ўртоқ Захаровни область касаба союзлари Советининг секретари лавозимига тавсия этди. Келишиб олинди, суҳбатлар ўтказилди. Аммо у сайланиши лозим бўлган пленумга деярли ярим соат қолганда бундан воз кечди. Партия ходимининг позицияси, унинг касаба союзларига муносабати ҳам шундай бўладими? Сурхондарё областида кадрларни танлаш чоғида бундай воқеалар якка-ёлғиз эмас. Шу нарса ҳам тасодифий эмаски, Сурхондарё область касаба союзлари Советининг кўпгина масъулиятли ва раҳбар ходимларини ҳозир ишлаш қобилиятига эга, деб бўлмайди.

Навоий область агросаноат комплекси ходимлари касаба союзи комитети ишлаб чиқариш ишлари бўлимининг мудири лавозимида ўртоқ Аминова уч ойдан камроқ вақт ишлади, ўртоқ Пак Навоий область давлат муассасалари ходимлари касаба союзлари комитетининг секретари бўлиб етти ой турди, сўнгра эса уларнинг иккаласи ҳам область партия комитетига ишга ўтказилдилар.

Бухоро, Қашқадарё областларида, Қорақалпоғистон Автоном республикасида ҳам худди шундай иш услубини учратиш мумкин.

Биз касаба союз кадрларини кўтараётганликлари учун миннатдормиз. Лекин ана шу кадрлар аввалига касаба союзларининг мактабини яхшироқ ўтаганларида самара кўпроқ бўлур эди.

Иш услуби ва методларини қайта қуришда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бўлимлари намуна кўрсатишлари керак. КПСС XXVII съезди қарорларини амалга ошириш юзасидан комплекс тадбирлар плани мавжудлигига қарамай, Марказий Комитет қабул қилаётган деярли ҳар бир қарор юзасидан тадбирларни ишлаб чиқиш кўпгина бўлимлар учун қоида бўлиб қолмоқда. Бу қоғозбозликдан иборат иш услубидан халос бўлиш имконини бермайди, ташаббусни бўғади, жойларда кадрларнинг ҳаракатларини регламентга солиб туради.

Республика касаба союз ташкилоти ўз фаолиятининг барча томонларини янгилашни, одамларнинг меҳнати, соғлиғи, турмуши, дам олиши каби ҳаётий масалаларни энг кўп самара билан ҳал этиш, КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг қарорларини сўзсиз бажариш имконини берадиган форма ва методлардан фойдаланишни асосий вазифа деб билади.

Бугунги пленумдаги докладда қайта қуришнинг бориши ва республика партия ташкилотида кадрлар сиёсатини такомиллаштириш таҳлил этилди, деб уқтирди Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари **А. Ф. Клепиков.** Ишдаги жиддий камчиликлар ва нуқсонлар кўрсатиб берилди.

Бу танқид Сирдарё область партия ташкилотига батамом тааллуқлидир, бу ташкилотда ҳам ҳозирча турғунликка барҳам бериш, яхшилик сари бурилишга эришиш, социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришни таъминлашга муваффақ бўлинмади.

Областда таркиб топган вазиятга реал баҳо бериб, уни КПСС Марказий Комитети январь Пленуми талаблари билан чоғиштириб кўриб, биз амалий соҳада, пировард натижаларга эришишда ҳали оз иш қилинганини аниқ-равшан тушуниб турибмиз. Воқеликни маънавий-психологик баҳолашдаги чуқур илдиз отган бузилишлар, қўшиб ёзишлар, ўғриликлар, эришилган натижаларга нотанқидий ёндашув ҳали ҳам содир бўлиб турибди. Ҳа, турли мансабдаги номатлуб раҳбарлар ўтмиш қаърида қолиб кетди, улар партия ҳаётининг ленинча норма ва принципларини, давлат қонунларини, ахлоқ нормаларимизни қўпол тарзда бузган эдилар, аммо ҳали ҳам салбий ҳодисалар барҳам топгани йўқ. Бадном бўлган одамлар энди обдон уриниб, ниқобланиб олдилар, шароитга мослашдилар, улар биз билан ёнма-ён яшаб ва ишлаб, қайта қуришни ёқлаб жар солмоқдалар, амалда эса олға қараб қилаётган ҳаракатимизга тўсқинлик қилмоқдалар.

Кўпинча область, шаҳар ва район бўғинидаги айрим масъул партия ва совет ходимлари у ёки бу бузилишлар ҳамда суиистеъмолларни илғаб олишга уринмаётганликлари, бу бузилишлар ва суиистеъмолларга принципиал баҳо бермаётганликлари, ўзларини обрўсизлантириб қўйган раҳбарларни ҳимоя қилаётганликлари, турли бузилишларнинг пайини қирқиб, бу бузилишларнинг олдини олишда партиявий ва давлат нуқтаи назаридан ҳушёрлик кўрсатмаётганликлари ҳолларига дуч келмоқдамиз. Бу эса аҳоли бир қисмида давлатдан кўпроқ юлиб олиб, унга камроқ беришдек эскича фикрлаш асоратларини келтириб чиқармоқда. Коммунист раҳбарнинг бузилишлар учун, шу жумладан, жиноятлар учун жазо олмаслиги хусусидаги йиллар давомида қарор топган фикр шунга олиб келдики, ҳозирги айрим раҳбарлар областда эндигина аниқланган ўн биринчи беш йилликдаги давлат маблағларини жуда кўп миқдорда ўғирлаш, кўзбўямачилик ва хизмат вазифасини суиистеъмол қилишларни, бу қинғир ишларнинг ҳаммаси ўшанда юксак лавозимдаги шахсларнинг кўрсатмаси билан қилинган эди, бунинг устига мазкур салбий ҳодисалар ўтмишда, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумига қадар бўлган эди, деб уларни оқлашга уринмоқдалар.

Ана шундай воқеалар ҳақида индамасликка, ана шундай шахсларни яширишга бизнинг ҳаққимиз борми? Ҳаққимиз йўқ, деб ўйлайман. Ўзингиз бир мулоҳаза қилиб кўринг: Титов номли совхоз ва Ильич номли пахта тозалаш заводида хўжалик ва корхона раҳбарлари бошчилигидаги 12 кишилик гуруҳ 4,8 миллион сўмлик пахтани қўшиб ёзиб, юз минглаб сўм пулни ўғирлаган. Ворошилов, Боёвут, Оқолтин районларида ҳам ана шундай фактлар содир бўлган. Шу давр мобайнида область бўйича нормадагига нисбатан 30 минг тонна пахта толаси кам олинди, белгиланган нормативларга нисбатан кўп — 180 минг тонна пахта чиқиндига чиқариб юборилди. Қўшиб ҳисоблаганимизда буларнинг ҳаммаси беш йиллик топшириқнинг қарийб 15 процентини ташкил этади. Давлат бир неча ўн миллион сўмлик зарар кўрди, етказилган маънавий зиён ҳам ҳазилакам эмас.

Ҳозирги босқичда салбий ҳодисаларга қарши кураш бундан 2—3 йил илгаридагига нисбатан анча мураккаблашиб кетганини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Талончилар янги форма ва методлар қидириб, уларни қонуний деб кўрсатишга уринмоқдалар. Масалан, ўтган йили «Голодностепстрой» бошқармасига қарашли «Пахтакор» совхозининг директори ва унинг атрофидаги кишилар иш ҳақи деган баҳона билан 270 минг сўмни ўзлаштирдилар. Киров номли канал эксплуатацияси бошқармаси бошлиғи ва унинг қўл остидаги кишилар гўё ишнинг кўчма характерини инобатга олган бўлиб, иш ҳақига ғайриқонуний тарзда 175 минг сўм устама ҳақ қўшиб тўладилар. Республика Автомобиль транспорти министрлигига қарашли Ховосдаги 71-автотранспорт корхонасининг директори ташилган юклар ҳажмига 2,5 миллион сўмдан кўпроқ пулни қўшиб ёзиш йўли билан иш ҳақига 400 минг сўм қўшиб тўлади, ана шу пулларнинг бир қисмини у ҳайдовчилардан шахсан ўзига олди. Бу рўйхатни давом эттиравериш, бундай фактларни яна кўплаб келтиравериш мумкин.

Хуллас, салбий ҳодисалар область партия ташкилотига, партиявий-сиёсий ва идеологик ишимизга ҳамон жиддий зарар етказмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети совет қонунларини бузувчиларга қарши курашни ҳамиша кучайтириб бораверishi керак, чунки республиканинг айрим органларида ҳозир сусайиш, чигалликларни юмшатишга мойиллик, муросаи-мадора сезилиб қоляпти. Агар марказда талаб бўлмаса, жойларда бундай талаб умуман бўлмайди, деб айтмоқчиман.

Биз областдаги ишлар аҳволи учун ўз масъулиятимизни чуқур тушуниб турибмиз ва ана шу ярамас ҳодисалар ва уларни келтириб чиқарган сабаблар билан, аввало, бу суиистеъмолларнинг конкрет айбдорлари билан курашни кучайтириш юзасидан кескин тадбирлар кўриш вазифасини илгари суриб, ҳар бир бошланғич партия ташкилоти қонунбузарларга қарши муросасизлик қилишига, улар ҳақиқатан ҳам актив ва жанговар бўлишига ҳаракат қилмоқдамиз.

Кадрлар ва резервлар билан ишлаш анча пухта бўлиб қолди. Аттестация, стажировка ўтказиш, суҳбатлашиш, характеристикаларни қайтадан тасдиқлаш, кадрларни сайлаб қўйиш, уларнинг лавозимларга кўтарилишидаги динамизм, узоқ вақт давомида планларнинг бажарилишини таъминламаган ходимларни янги ёш, ғайратли кишилар билан алмаштириш, ўқувнинг турли формаларини қўллаш — партия комитети фаолиятини қайта қуришнинг конкрет йўллари ана шулардан иборатдир.

Айни вақтда биз бу катта ишнинг фақат бошланиши эканлигини ҳам тушунамиз. Қайта қуриш фақат юқори қатламларга таъсир этиб, ичкарига кириб боргани йўқ. Янгича фикрлашни ўзимиз ўрганиб олишимиз ва бошқаларни ҳам шунга ўргатишимиз, эски, ёшини яшаб бўлган ҳамма нарсаларга барҳам бериб, қатъий ҳаракат қилиш учун ҳали биз кўп иш қилишимиз керак. Кўпгина раҳбарлар эришилган натижалардан қаноатланиб қолаётганлиги олға қараб ҳаракат қилишимизга тўсиқ бўлаётган бош сабаблардан биридир. Уларнинг айримлари жимжимадор ваъдалар ва баландпарвоз гаплар ортига яшириниб, аслида ўзларининг худбин манфаатларини кўзлаб, эски тартибларни сақлаб қолишга уринмоқдалар. Бошқа кўпчилик ходимлар эса ҳозирча хўжалик экономикасини пухта билмайдилар, ишнинг рентабеллигини таъминлашга қодир эмаслар. Қайта қуришга халақит берадиган яна бир хавфли тенденция ҳам бор — бу юқоридан, ташқаридан бўладиган ўзгаришлар ва фармойишларни, обкомдан, баъзи ерларда эса ҳатто Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетидан бўладиган ўзгаришлар ва фармойишларни кутиб туришдир.

Бир қанча партия комитетларида ҳозир ҳам аввалгидек ишнинг эски услуби давом этмоқда. Шаҳар, район партия комитетларининг секретарлари, бошқа партия ходимлари одамлар онги ва ишида қайта қуришнинг ташкилотчилари эмас, балки кўпинча хўжалик ходимлари диспетчерлари ролини ўтамоқдалар. Бошланғич партия ташкилотлари эса ҳамма ерда ҳам меҳнат коллективларининг сиёсий ўзагига айланмаганлар, айрим коммунистлар ҳануз пассив бўлиб турибдилар.

Ўз-ўзини танқид руҳида тан олишимиз керакки, биз саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасидаги ишни янада яхшилашнинг кўп масалаларини ҳал этишга муваффақ бўлмадик. Шу йилнинг биринчи кварталида, айниқса, ташвишли аҳвол юзага келди. Планлар катта зўриқиш билан бажарилмоқда. Ҳар уч корхона, хўжаликдан бири 1986 йилнинг шу давридагига нисбатан ўсиш суръатларига эриша олмади. Область олдига қўйилган вазифаларни, аввало, область, шаҳар партия комитетлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари, хўжалик органлари ҳал этишлари керак. Биз ана шу масалаларнинг ҳал этилиши учун бутун масъулиятни Марказий Комитет талаб этаётганидек тўла-тўкис ўз зиммамизга олишимиз ва уларнинг изчил ва собитқадам амалга оширилишига эришишимиз керак.

Шу билан бир қаторда иттифоқ-республика идоралари ҳал этиши лозим бўлган масалалар охиригача ҳал этилганида эди, ишимиз якунлари яна ҳам салмоқлироқ бўлур эди.

Ўн иккинчи беш йиллик учун тасдиқланган планларнинг барқарорлиги масаласини тилга олиб ўтишни истар эдим. Масалан, ҳозиргача экин майдонлари ҳажми юқоридан планлаштирилмоқда. Яқинда, февраль ойида пахтачиликни янада ривожлантириш бўйича янги топшириқ қайта кўриб чиқилиб, 1988—1989 йиллар учун янги оширилган топшириқлар белгиланди. Уларда пахтадан ажратиб олишнинг планда белгиланган кўрсаткичининг кўпайиши ҳам назарда тутилган. Агар пахта навларида ўзгаришлар бўлмаслигини, қўшимча тарзда минерал ўғитлар, гербицидлар етказиб берилмаслигини инобатга оладиган бўлсак, бундай волюнтаристик планлар бажарилмай қолиши аён бўлади.

Хўжаликлар меҳнатни ташкил этишнинг янги формаларини жорий қилишга актив киришдилар. Одамлар амалда хўжалик ҳисобининг афзалликларини кўриб, унга ишондилар. Аммо бунинг учун беш йилликнинг ҳар бир йили бўйича, ҳамма планлар бўйича барқарорлик бўлиши қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг эски принциплари ва методларига барҳам бериш лозим, деб ўйлаймиз. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу борада ўзининг қатъий сўзини айтиши керак.

Областимиз коммунистлари, барча меҳнаткашлари январь Пленуми қарорларидан, бу ерда бизнинг шанимизга айтилган танқидий мулоҳазалардан тегишли хулосалар чиқариб оладилар ва қайта қуришни амалда таъминлаш учун барча чора-тадбирларни кўрадилар, деб сизларни ишонтиришга рухсат бергайсиз.

КПСС XXVII съездидан кейин Хоразм область партия ташкилотининг ишида баъзи ижобий силжишлар бўлди. Бошланғич партия ташкилотларида ошкоралик, ўз-ўзини танқид, демократик асослар қарор топиб ривожлана бошлади, деб маълум қилди Хоразм область Хонқа районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг бригадири **Т. Раҳимов.**

Ҳозир бизда бригадирлик лавозимига олий ва ўрта махсус маълумотли одамлар, ишнинг ҳақиқий ташкилотчилари — агрономлар, инженерлар тобора кўпроқ сайланмоқда. Бу эса фан ва техника ютуқларини кенг жорий этишга, арзон ва мўл ҳосил етиштиришга, энг муҳими — инсон омилини кучайтиришга ёрдам беради.

Ўтган йилги қийинчиликларга қарамай, колхозимиз турли қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш планини ошириб бажарди ва 1986 йил якунларига кўра, Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолиби деб топилиб, кўчма Қизил байроқ билан мукофотланди. Бу ютуқда бригадамизнинг ҳам ҳиссаси бор. Ўтган йили биз 544 тонна юқори сифатли пахта топшириб, планни 133 процент бажардик.

Областимиз уч йилдан буён сурункасига пахта тайёрлаш планини бажармаяпти, дон етиштириш камайиб кетди. Бу ўтмишдаги салбий ҳодисаларнинг — хўжалик ишидаги нуқсонларнинг, порахўрликнинг, область ва район комитетлари собиқ раҳбарларининг кадрларни шахсий садоқат принципига қараб танлаганликларининг оқибатидир.

Эндиликда йўл қўйилган хатоларни тузатиш, ҳар бир районда, ҳар бир колхозда, ҳар бир бригадада ишни қайта қуриш учун катта-катта куч-ғайрат сарфлашга тўғри келади.

Сўнгги йилларда областимизда шундай проблемалар вужудга келдики, уларни фақат республика министрликлари ва идоралари ёрдамида ҳал қилиш мумкин. Бу, айниқса, Амударё сувининг сифатига тааллуқлидир. Дарё суви жуда ёмонлашмоқда. Ҳар литр сувда нормадагидан икки ярим баравар кўп туз бор, оқибатда ерларимизнинг мелиоратив ҳолати йил сайин ёмонлашяпти. Қашқадарё, Бухоро, Чоржўй областларида шўр сувлар дарёга оқизилмоқда. Бу эса Амударё суви сифатини бузяпти.

Яна бир масала. Областимиз тупроқ-иқлим шароити республиканинг бошқа жойларидан тубдан фарқ қилади. Хоразмда 1 центнер пахта етиштириш учун анча кўп маблағ сарфлашга тўғри келади. Ҳар центнер пахта етиштиришга сарфланаётган маблағ республикадаги ўртача умумий даражадан 35—40 процент ортиб кетмоқда. Шуни ҳисобга олиб, биз областимизни пахта учун янада юқори харид нархлари амал қиладиган биринчи зонага ўтказишни илтимос қиламиз.

Пировардида шуни айтмоқчиманки, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумидан кейин областда социал адолат принциплари тобора активроқ қарор топмоқда. Ишчилар ва деҳқонлар партиянинг бу сиёсатини самимий қўллаб-қувватламоқдалар. Бизнинг бригадамиз зарбдор меҳнати билан қайта қуришни амалга оширишга ўз ҳиссасини қўшади. Бу йил биз 110 гектар ердан мамлакатга 550 тонна пахта топширишга аҳд қилдик.

Партия Марказий Комитети Бюросининг ҳозир бутун республика партия ташкилотини қизиқтираётган масалага доир докладини тинглаганингда, музокараларда сўзга чиққан кишиларнинг нутқларини тинглаганингда биздаги муаммолар миқдори ана шу муаммолар юзасидан қарорлар миқдоридан ошиб кетяпти, деган таассурот вужудга келади, деди Навоий область партия комитетининг биринчи секретари **А. С. Ефимов.** Бизнинг область партия ташкилотимизда ҳам шундай бўлмоқда. Бу эҳтимол ўсиш қийинчиликлари қонуний жараёни бўлса керак. Афтидан, ҳаммани ўз муаммоларини ҳал этишга мажбур қилишдан бошқа илож йўққа ўхшайди.

Медицина соҳасида тартиб ўрната бошлаяпмиз дейлик — Соғлиқни сақлаш министрлиги эса четда турибди. Халқ маорифи соҳасида тартиб ўрнатиляпти — Маориф министрлиги четга чиқиб турибди. Савдо соҳасида ҳам тартиб ўрнатиляпти-ю — министрлик эса яна четда турибди. Қайси бир проблемани олиб кўрманг, ҳатто партиядан ўчириш, ишдан олиш каби масалалар ҳал этилаётган пайтда ҳам министрлик шундай фактни қайд этади холос ва дарҳақиқат сизлар ҳақсизлар, аҳвол ҳақиқатан ҳам шундай, дейишдан нарига ўтмайди. Ваҳолонки, ўнлаб марта текширишган, Марказий Комитетнинг XVI пленуми ўтказилганига ҳам анча бўлган-ку. Шу боисдан ҳар бир киши ўз иши билан шуғулланиши бизнинг биринчи вазифамиздир. Меҳнаткашлар обкомнинг социал-адолат принципларини тиклаш, қонунчиликни мустаҳкамлаш ва тартиб ўрнатиш борасидаги чораларини қўллаб-қувватлаётганларида, партия ташкилотлари давлат мулкини ўғирловчилар ва айниган кимсаларга қарши қаттиқ курашаётганида, бир қолипда эскича ишлаш йўқола бориб, унинг ўрнига секин-аста бўлса-да, ташаббус юзага келаётганида ишлаш қанчалик яхши ва енгил бўлишини ўзларингиз биласизлар. Ҳатто энг қийин пайтларда ҳам ташкилотларга [illegible]риб, халқ билан гаплашганимизда [illegible]рисини айтсам, янги ғоялар ҳам, янги куч-қувват ҳам пайдо бўладиган ва ишлаш осон бўлиб қоладиган.

(Давоми олтинчи бетда).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг V пленуми

(Давоми. Боши бешинчи бетда).

Биз ҳозир нима қилиш кераклигини яққол англаб турибмиз. Қандай қилиш керак, деган саволгачи? Бу саволга жавоб қайтаришда ҳатто ҳар қандай даражадаги тажрибали партия ходими ҳам ўзини йўқотиб қўймоқда. Энг ёмони шундаки, биз танқид қилаверамиз-у, ҳар қандай тармоқда, ҳар қандай масалада вужудга келган аҳволдан қутулишнинг иложи борми, деган саволга ҳамиша ҳам жавоб олавермаймиз. Бу жавобни топиш учун халқ билан маслаҳатлашиш керак. Биз эса кенгашларни танбеҳ ёки йўл-йўриқ беришга айлантириб қўйдик. Яна бир сабаб — андозалардир. Хатоларга олиб келган ва ҳозир ҳам олиб келаётган бир андозадаги тафаккур, бир андозадаги ҳаракатлар шулар жумласидандир. Деярли барча нотиқлар шу ҳақда гапираётган экан, демак проблема ҳақиқатан ҳам ўткир бўлиб қолган. Ҳатто ишлаб чиқаришни ўстиришда умуман ижобий тенденциялар мавжудлигига қарамай, 1986 йилда область планни барибир бажармади. Электр химия заводи айбдор, тўғрироғи кулфат бўлди. Бу корхонага уч йилдан буён янги маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан унинг реал қувватларига мутаносиб келмайдиган топшириқ берилмоқда.

Илгари қандай қилинарди? Хўжалик ходимларида «қуённи қувлаш», деган ибора бор. Декабрь ойигача қувлайверамиз, қувлайверамиз... Шундан кейин эса қоғозларни кўтариб олиб, исботлашга тушамиз, планимизни камайтиришади, тўғрилаб қўйишади, вассалом. Эндиликда-чи? Ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга, ўз харажатларини ўзи қоплашга, янги системага ўтаётган, корхонанинг жамики фондларини маҳсулот тўлиқ етказиб берилмаганлиги учун жарималар ямлаб кетаётган ҳозирги пайтда-чи? Бунга қандай корхона бардош бера олади? Нега шундай бўляпти? Министрликнинг, ўша директорнинг эскича тартибларга бўлган ана шу одати сабаб бўляпти. Биз: бу планни олмангиз, рози бўлмангиз, обком бу ишда қўллаб-қувватлайди, республика Министрлар Совети ва Марказий Комитет ҳам бу ишдан хабардор, деб айтдик. Область партия комитети бу масалаларни ҳал қилиши шарт эди. Бироқ министрлик бизнинг хатимизга жавоб қайтармади. Ҳозирги кунда эса ишчиларга ҳақ тўлаш учун пул йўқ.

Биз корхоналарнинг планларини хаёлий лойиҳалар сифатида эмас, балки реаллик категорияси сифатида умумий куч сарфлаб ҳимоя қилмас эканмиз, хўжалик ҳисобини ҳам, ишчининг соҳиблик туйғусини ҳам, ишлаб чиқаришни демократлаштириш ғоясининг ўзини ҳам барбод этамиз. Ҳозирги пленум планлаштиришдаги центристик четга чиқишларга чек қўйиши лозим. 1988 йилданоқ меҳнат коллективларининг реал, илмий асосланган, албатта тиғиз бўлган планларини умумреспублика планларининг асоси қилиб олиш зарур.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми жамиятимизнинг ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий турмушини демократлаштириш масалаларини қайта қуришнинг асоси қилиб қўйди. Демократия — ҳали кучли бўлган эскиликка қарши кураш усули, истасангиз бу — қайта қуриш қуролидир. Афсуски, биз ҳали шу қуролни қинидан фақат ярмигача чиқардик, деса бўлади. Демократлаштириш секин бормоқда, республикамизда эски анъаналарнинг кучлилиги, баъзи миллий хусусиятлар сабабли тўла демократлаштириш учун кураш гўё ҳали эрта деган гапларни эшитишга тўғри келмоқда. Ким учун ҳали эрта экан? Коммунистлар учун, биз Марказий Комитет аъзолари учун ҳали эртами? Эскиликка қарши жангдан бўйин товлай оламизми, ахир? Эскиликка қарши курашнинг энг яхши формаси — айнан демократлаштиришдир.

Биз ҳозир областда содир бўлаётган воқеалар тўғрисида меҳнаткашларни мумкин қадар тўлиқ хабардор қилишга, бошланғич ташкилотларнинг демократлаштириш шароитида ишлашни ўрганиб олишларида уларга ёрдам беришга, Марказий Комитет январь Пленумининг қарорларини тушунтириш ва уларнинг бажарилишини ташкил этишга ҳаракат қилмоқдамиз. Бизнинг бугун докладда айтиб ўтилган аччиқ тажрибамиз ҳам бор: қайта қуришни эплай олмаган Зарафшон шаҳар партия комитети мисол қилиб айтилди. Бу ердагилар рақамларга, тонналарга берилиб кетиб, асосий нарсани кўрмадилар, ихтилофни кўрмадилар, ҳатто мана ман деб турган фактларни ҳам кўрмай қолдилар.

Содир бўлган воқеадан кейин обком жуда жиддий хулосалар чиқарди. Биз меҳнат коллективларига бориб, қабул қилинган қарорлар тўғрисида ахборотлар бердик. Меҳнаткашлар ана шу жиддий хулосаларни тўла-тўкис қўллаб-қувватладилар.

Қайта қуришнинг кадрлар проблемаси — энг муҳим проблема. Бугун докладда Навоий областимиз ҳам танқид қилинди. Бу танқид ҳаққонийдир. Биз шундай вазиятга дуч келдикки, партия ва совет органларининг кадрларини, кўпгина хўжалик раҳбарларини кенг миқёсда янгилаш шароитида уларнинг потенциали амалда тугади. Янги кадрлар суст тайёрланган бўлиб, керакли даражада профессионал маҳорат ва тажрибага эга эмаслар. Биз бўлажак раҳбарга ҳаддан ташқари узоқ вақт унинг анкетаси орқали назар ташлаб келдик. Ҳозир раҳбар кадрларни танлашда янги ғоялар, янги формалар талаб этилмоқда. Демократлаштиришнинг муҳим ва масъулиятли қадами бўлмиш сайлаб қўйиш ҳам шулар жумласидандир. 319 раҳбар сайлаб қўйилди. Одамларнинг манфаатдорлиги, ғайрат-шижоати, халқнинг ўз-ўзини бошқаришдаги жонли иштироки қувонтирмоқда. Шошма-шошарлик, одамларни кайфиятидан наф кўриб қолишга уриниш ранжитмоқда ва безовта қилмоқда. Носоғлом рақобатчилик фактлари ҳам мавжуд. Эзгу ишни кампаниябозликка айлантириб қўйишдан иборат бошқа бир хавф-хатар ҳам бор.

Қайта қуриш шароитида кадрлар проблемасини коллективнинг фикрига таяниб ҳал қилиш керак. Ҳозирча қайта қуриш ишдан бўшатиш керак бўлган кишиларни аниқлайверсин. Эртага эса у ҳақиқатан ҳам қайта қуришга бошчилик қиладиган юзлаб кишиларни аниқлайди, тўғрироғи у ҳозирнинг ўзидаёқ шундай кишиларни аниқламоқда. Бу ишда системалилик керак. Биз, республика активлари, Марказий Комитет, Олий партия мактаби бу системани қанчалик тез пишиқтирсак, қайта қуриш ҳам шунчалик жадал боради. Бизнингча, Марказий Комитет орттирилаётган тажрибани қатъият билан таҳлил этиб, уни барчанинг мулкига айлантириши керак.

Қайта қуриш — бу йил биз 70 йиллигини нишонлашга ҳозирлик кўраётган Октябрнинг бевосита давомидир. Ҳозир қайта қуришни танқидга кўмиб ташламай, балки партия турмуши ленинча принциплари ва нормаларига қатъий риоя этиб, енг шимариб КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми қарорларини бажариш бизнинг бош вазифамиздир.

Давлат агросаноат комитети тузилганидан бери бир йилдан сал кўпроқ вақт ўтди. Айрим силжишлар кўзга ташланган бўлса ҳам ишни қониқарли, дейиш учун асос йўқ, деди Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, Давлат агросаноат комитетининг раиси **И. Ҳ. Жўрабеков.** Бир қанча сабабларга кўра, биз ишлаб чиқариш потенциалидан тўла фойдаланишга эриша билмадик. Тармоқни ривожлантиришга жуда катта маблағ сарфланган бўлса ҳам, самара ҳозирча паст. Бунинг объектив сабаблари бўлди, аммо айрим кадрларнинг иш аҳволи учун масъулиятсизлиги, агротехниканинг, маҳсулот ишлаб чиқариш технологиясининг бузилиши, хўжаликлар, район агросаноат бирлашмалари ва ҳатто Давлат агросаноат комитети марказий аппаратидаги кўпчилик раҳбарларнинг профессионал даражаси пастлиги бунинг бош сабабидир.

Масалан, пахтачиликда ер-сув ресурслари чекланганлиги сабабли экинлар майдонини кенгайтириш имконияти йўқ. Демак, серҳосил, тезпишар, касаллик ва зараркунандаларга чидамли, енгил саноатнинг талабларини қондирадиган пахта навларини тезроқ жорий этиш талаб этилади. Пахта-беда алмашлаб экиш ва самарали дефолиант керак. Илм-фан ютуқлари қишлоқ хўжалиги талабларидан орқада қолмоқда.

Айрим районларда — Сурхондарё, Қашқадарё ва бошқа бир қанча областларда маҳаллий маъмурият органлари колхозларнинг оператив фаолиятига аралашиб, мутахассисларнинг фикрини писанд қилмаяптилар.

Ҳанузгача антимеханизаторлик кайфиятлари илдиз отган хўжаликлар ва районлар бор, кўпгина ишлаб чиқариш юмушлари зарур машиналар туркуми борлигига қарамай, қўлда бажарилмоқда. Озиқ-овқат проблемасини ҳал этишнинг ишончли калити — хўжалик ҳисоби эканлиги маълум. Масалан, Оқолтин районидаги Партия XXIII съезди номли совхозда ишлаётган Турсун Обидов бригадасида 8 киши бор, улар 50 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан ҳосил кўтардилар, маҳсулот ҳар центнерининг таннархи 7 сўм арзонлаштирилди. Умуман республикада коллектив пудратни жорий этишда кўпинча расмиятчиликка йўл қўйилмоқда. Меҳнатни ташкил этиш ва ҳақ тўлашнинг бу прогрессив формаси суст ёйилмоқда. Қорамол бўрдоқичилигидаги бригадаларнинг бор-йўғи 15 проценти, сутчиликда эса 25 проценти пудрат усулида ишламоқда.

Озиқ-овқат программасини бажаришда гражданларнинг ёрдамчи хўжалиги катта ўрин тутади, бу хўжаликларда қорамолнинг 56 процентдан кўпроғи, сигирларнинг 70 проценти, қўй ва эчкиларнинг 35 проценти боқилмоқда. Аммо уларнинг чорвачилик маҳсулотини кўпайтириш имкониятларидан етарли фойдаланилмаётир. Давлатга бу ёрдамчи хўжаликларда етиштирилаётган маҳсулотнинг жуда кам қисми сотилмоқда.

Шахсий чорвани колхоз ва совхозлар фермаларида боқиш ва алмаштириш фактлари тез-тез учраб турибди. Бу, айниқса, Навоий областида кўпроқ кўзга чалинмоқда, бу ерда гражданларнинг 43 минг бошга яқин чорваси жамоат фермасида боқилганлиги аниқланди. Бошқа бир қанча областларда ҳам аҳвол ана шундай.

Кадрлар муваффақиятли ишлашининг энг муҳим шартларидан бири уларнинг барқарор меҳнат қилишидадир. Аммо биз уларни тарбиялашда доимо кунт билан меҳнат қилиш ўрнига уларни шошма-шошарлик билан кўтариш ва ишдан озод қилишга йўл қўймоқдамиз. Масалан, Пайариқ районидаги Карл Маркс номли колхозда бир ярим йил ичида раис икки марта алмаштирилди.

Қишлоқдаги кадрлар сиёсати ҳамиша ҳам маҳаллий партия органлари, агросаноат комитетлари ва бирлашмаларининг диққат марказида тургани йўқ. Одамларга яқинроқ бўлиб, чинакам ташкилотчиларни вояга етказиш, раҳбарликнинг демократик принципларини равнақ топтириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш ўрнига дўқ-пўписа қилиниб, кетма-кет жазо берилмоқда. Айрим кишилар қишлоқдаги раҳбарнинг мустақил ишлаш ҳуқуқини фақат оғиздагина тан олиб, амалда эса меҳнат коллективини, унинг раҳбарини чеклашлар исканжасида тутиб туришга ҳаракат қилмоқдалар.

Талабчанликни оширишни рўкач қилиб, хўжалик ваколатларининг камситилишига йўл қўйилмоқда. Бу қандай оқибатларга олиб келаётгани хусусида бир мисол келтириб ўтиш мумкин. Жарқўрғон район партия комитетининг биринчи секретари район агросаноат бирлашмаси раисини хабардор қилмай, унинг ўрнига хўжаликлар ва мутахассисларга кўрсатма бермоқда. Арнасой районидаги уруғлиқ бедазорларда ҳосил етилган бўлса ҳам райком кўрсатма бермагани учун ҳосилни йиғиштириб олиш бошланмаганлиги аниқланди. Бундай фактлар жиддий ташвиш туғдиради.

Илгаригидек, ҳозир ҳам раҳбар ходимларни конкрет хўжаликлар ва районларга бириктириб қўйишдек яроқсиз практика учраб турибди. Шу йўсинда бевосита ижрочиларнинг иш аҳволи учун масъулият ҳисси ўтмаслашиб қолмоқда. Баъзан, ҳатто республика Министрлар Советида ҳам бирон-бир иш участкаси учун жавобгар бўлган мутахассислар ва раҳбарлар билан маслаҳатлашиб олмай, қарорлар қабул қилмоқдамиз. Бунга қатъиян барҳам бериш, колхозлар, совхозлар, район агросаноат бирлашмаларига мустақиллик бериш лозим.

Бошқа республикаларда саноат корхоналари қишлоққа жуда катта оталиқ ёрдами кўрсатадилар: уй-жой, маданий-маиший объектлар, чорвачилик фермалари қуришда, фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этишда ёрдам берадилар. Бизнинг республикамизда ҳам мингдан ортиқ йирик корхоналар бор. Уларнинг кўпчилиги қишлоқни оталиққа олган, деб саналади. Лекин бу расмият учунгина бўлган оталиқ қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилини йиғиштириб олишдаги ёрдам билангина кифояланади, холос. Биз область партия комитетлари, область ижроия комитетларидан рентабеллиги паст бўлган хўжаликлар устидан корхоналарнинг оталиғини уюштиришни илтимос қиламиз.

Тузилаётганида ўзлари озуқа етиштириши инобатга олинган корхоналар ёрдамчи хўжаликларини ривожлантириш тўғрисидаги масала ҳам ҳозир муҳим бўлиб турибди. Амалда эса Ўзбекистон ССР Министрлар Советига омихта ем ажратилишини сўраб, кўплаб хатлар келмоқда. Министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари бундай озуқани қаердан олишади? Корхоналарнинг ёрдамчи хўжаликлари ўзлари етиштирган озуқа билан ўзларини тўла таъминлаши лозимлигини аниқ-равшан уқиб олиш керак.

Давлат агросаноат комитетида ҳали кўпгина ҳал бўлмаган масалалар, қийинчиликлар, ташкилий чигалликлар бор. Биз 1986 йилда қониқарсиз ишлаганлигимизни, бунинг учун матбуот, радио, телевидение бизни адолатли танқид қилганини тушуниб турибмиз. Бу танқид тартиб ўрнатишга ёрдам беради, албатта, аммо шу билан бир қаторда бизга мадад беришларидан ҳам умидвормиз.

Вазифа — хўжаликларга, агросаноат комплекси бўлинмаларига ишончли, билимли, ўз ишига меҳр қўйган, ҳамиша ва ҳамма ишда коллективга таянадиган мутахассислар, ишлаб чиқариш ташкилотчилари бош бўлишига эришишдан иборат.

Ленинча новаторлик руҳи билан чуқур суғорилган КПСС XXVII съезди ва Марказий Комитетнинг 1987 йил январь Пленуми ҳужжатлари назария ва практикада янги қадам бўлиб, барча партия ташкилотлари учун ишончли йўлланмадир, деб таъкидлади Наманган область партия комитетининг биринчи секретари **Н. Р. Ражабов.**

Шуни рўй-рост айтиш керакки, ҳозир яшаш мароқлироқ бўлиб қолди, аммо ишлаш осонроқ эмас. Ҳозир одамлар билан шунчаки учрашиб бўлмайди, улар силлиққина қилиб ёзилган, «пардози» обдон ўрнига қўйилган доклад ва нутқларни қабул қилмай қўйишди, одамлар ўзларини ҳаяжонга солиб турган масалаларга аниқ ва равшан жавоблар берилишини, ишонч билан суҳбатлашишни, ҳақиқатни ёлғон-яшиқдан қатъият билан ажратиб олинишини талаб қилмоқдалар.

Шу боисдан ҳам область партия ташкилоти барча раҳбарлар имкони борича, меҳнаткашлар билан тез-тез мулоқотда бўлишларига ҳаракат қилмоқда. Шуниси ҳам муҳимки, биз бирорта ҳам проблема жавобсиз, эътиборсиз қолмаслиги учун кадрлардан фақат гапириб қолмай, одамлар кўнглидаги гапларни эшитишни, уларни таҳлил этишни, фикр-мулоҳазаларини умумлаштиришни талаб қиляпмиз.

Область партия ташкилоти меҳнаткашларга ғамхўрликни кучайтиришни ўз фаолиятининг бош йўналишларидан бири, деб билади. Уй-жой, мактаблар, болалар боғчалари, касалхоналар ва поликлиникалар қурилиши планлари бажарилмоқда, шаҳарлар ва посёлкалар, кўчалар ва майдонлар, дала шийпонлари ва устахоналарни ободонлаштириш ҳамда реконструкция қилиш юзасидан аниқ мақсадни кўзлаб тузилган тадбирлар амалга оширилмоқда. Дам олиш базасини кенгайтиришга, хизмат кўрсатиш соҳасини аҳолининг иш ҳамда истиқомат жойларига яқинлаштиришга ҳаракат қилмоқдамиз.

Бу партиянинг социал сиёсати кучига одамларнинг ишончини мустаҳкамлайди. Сўнгги йилларда область экономикаси барқарор ривожланмоқда, асосий кўрсаткичлар бўйича топшириқларнинг бажарилиши таъминланмоқда, коллектив пудрат ва хўжалик ҳисобининг турли формалари тобора кенгроқ қўлланилмоқда. Аммо бу фақат умумлашган кўрсаткичлардир.

Бу дуруст рақамлар ортида анчагина ожиз бўғинлар, камчиликлар ва ҳатто хатолар яшириниб турибди. Ҳамма ерда ҳам янги имкониятлардан самарали фойдаланиляпти, деб бўлмайди. Қайта қуриш ҳозирча суст. Маъмуриятчилик, буйруқбозлик усули, партия комитетлари зиммаларига ўзларига хос бўлмаган вазифаларни олишга интилишлари, давлат ва хўжалик бошқаруви органларининг ўрнини босиш ва ишини такрорлашга уринишлари барҳам топмаган.

Рўй-рост айтиш керакки, ҳалигача партия комитетларининг ҳаммаси ҳам сиёсий раҳбарликнинг чинакам органларига айланганлари йўқ. Жумладан, ишнинг бир қанча участкаларда барбод бўлишининг асосий сабабларидан бири худди ана шундадир. Пахта тайёрлаш, гўшт ва сут сотиш 1986 йил планларини район ҳамда хўжаликларнинг ҳаммаси ҳам бажаргани йўқ. Халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни ва хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришда кўп камчиликлар бор, бунинг учун яқинда бизни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюросида адолатли танқид қилишди. Сифат кўрсаткичларининг жиддий тарзда яхшиланишига эриша олмадик, маҳсулотнинг Давлат қабулига ўтган корхоналар нотекис, жуда зўриқиб ишламоқда.

Муваффақиятсизликларимиз сабабларини чуқур таҳлил этишга интилиб, область партия комитети бунда гап объектив вазиятлардагина эмас, балки эскича ёндашувларда, фикрлашдаги даққиликда, пассивликда, баъзан эса айрим раҳбарларнинг виждонсизлигида, деган хулосага келди. Биз хатолар ва камчиликларга барҳам беришнинг тўғри йўлларидан бири — кадрларни танлаш ва тарбиялашни такомиллаштириш, январь Пленуми йўлини изчиллик билан ҳаётга жорий этиш деб биламиз. Фақат кенг демократлаштириш шароитидагина, коммунистлар ва партиясизларнинг фикрлари диққат-эътибор билан инобатга олинсагина сиёсий етук, ташаббускор, янгиликни ҳис этадиган раҳбарларни танлаб олиш мумкин бўлади.

Областнинг Норин ва бошқа бир қанча районларида хўжалик раҳбарларини сайлаш якунлари ҳам бунга бизнинг ишончимизни комил қилди. Ишчи ва колхозчилар ҳар беш раҳбарнинг бирига ишонч билдирмадилар, булар орасида ҳатто республика Олий Советининг депутатлари ҳам бор эдилар. Область партия ташкилотлари кенг кўламда татбиқ этаётган бу тажриба чуқур мулоҳаза юритиш ва хулосалар чиқариш учун имконият беради.

Биринчи хулоса шундан иборатки, кадрларни фақат анкетага қараб эмас, одамларни иш жараёнида, реал натижаларга қараб, фикрлар ва хатти-ҳаракат тарзига қараб, коллективда, оилада ва шахсий ҳаётда қадам олишига қараб танлаш керак.

Область партия ташкилотимизнинг мутлақо кўпчилигини ташкил этадиган соғлом кучлари изланмоқдалар, ўтмишда қарор топган аҳволдан чиқиш йўлларини қидирмоқдалар. Бундай шароитда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Министрлар Совети, республика ташкилотлари ва идораларининг куч-ғайрати, бизнинг фикримизча, амалий ёрдам кўрсатилишига қаратилиши керак.

Юқори ташкилотларнинг назорати зарур ва қонунийлиги шак-шубҳасиздир. Жойларда нималар қилинаётганлигига танқидий баҳо бериш ҳам зарур. Шу билан бирга республиканинг айрим раҳбарлари танқид ва назоратни ўзига хос тарзда тушунмоқдалар. Партиявий раҳбарликнинг ана шу синовдан ўтган категорияларининг амалий, бунёдкорлик томонини унутиб қўймоқдалар. В. И. Ленин ана шу категорияни ўзи пайдо қилган жароҳатларни даволовчи шамшир деб атаб, партиянинг диққат-эътиборини худди ана шу жиҳатга қаратгани тасодифий эмас.

Бизнинг давримизда партия қарорларини амалга ошириш дўқ-пўписа, тор-мор этишни, ишга баҳо беришда инкорни эмас, балки ишнинг аҳволини таҳлил этишга объектив, партия, давлат нуқтаи назаридан ёндашувни, жўяли маслаҳат беришни, қайта қуриш чоғида бунёдга келаётган барча илғор, қимматли нарсаларни илғаб олишни талаб этади.

Очиқ-ойдин айтиб қўяқолай. Турли комиссияларнинг услуби ва иш натижалари бизни ҳамиша ҳам қаноатлантираётгани йўқ. Улар фаолиятида ҳали ҳам яқин ўтмишга хос бўлган эски усуллар, муайян мойиллик, бир ёқламалик кузатилмоқда. Областни текширган комиссиялар бирон-бир камчиликни бартараф этишда амалий ёрдам берганликлари хусусида мисоллар келтириш қийин, одатда бу комиссиялар қарор ёки ёзишма учун иложи борича кўпроқ салбий материаллар тўплашга ҳаракат қиладилар. Бундай ёндашув ходимларда ишончсизлик, ўз кучи ва имкониятларига ишонмаслик кайфиятини туғдиради ва пировардида ишга путур етказади.

Раҳбарнинг изланишга, тажриба ўтказишга бўлган ҳуқуқини ва шу билан бир қаторда у хато ҳам қилиши мумкинлигини тан оладиган вақт келди. Уни қўллаб-қувватлаш, керак бўлса тўғри йўлга солиб юбориш вақти ҳам келди.

Бугунги пленум қайси ишларнинг уддасидан чиққанимиз ва қайси соҳада илгарилаб кетганимиз хусусида қаттиқ синов бўлди. Берилган баҳо у қадар ёқимли бўлмаса ҳам адолатлидир. Барча танқидий баҳолар бизга ҳам тегишли. Биз зиммамизга қўйилган вазифаларни тўла-тўкис бажаришга, айтилган танқидий мулоҳазалардан фойдали сабоқлар чиқариб олишга ҳаракат қиламиз.

Коммунистлар, областнинг барча меҳнаткашлари зиммаларидаги масъулиятни яхши тушуниб турибдилар, юбилей йили ва ўн иккинчи беш йиллик планини бажариш учун улар ҳормай-толмай ишлайверадилар.

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги ҳуқуқ муҳофазаси фаолияти шанига айтилган танқид тўғри ва адолатлидир, деди Ўзбекистон ССР ички ишлар министри **У. Раҳимов.** Ўзингизга маълумки, яқин ўтмишда республикада таркиб топган вазият бизнинг ишимиз натижаларида ҳам акс этмаслиги мумкин эмас эди. Ички ишлар министрлиги ташкилотчилик ролининг номукаммаллиги, сўз ва иш ўртасида пайдо бўлган узилиш, қўйилаётган вазифалар билан уларни бажаришга ички ишлар органлари тайёрлиги ўртасидаги узилиш жиноятчиликка қарши кураш самарадорлиги кескин тушиб кетганлигининг асосий сабаблари бўлди.

Бир қанча йиллар мобайнида республикада жиноятчиликнинг ўсиш тенденцияси барқарор сақланиб турди. Ҳисоботларни сохталаштириш ва бузиб кўрсатиш, социалистик қонунчиликни бузиш кенг кўлам касб этди.

Қуюшқондан чиқишдек қўним топган тушунчалар айрим ходимлар онгида шу қадар чуқур илдиз отган эдики, ҳозир уларни таг-томири билан қуритиш учун кўп куч-ғайрат ва вақт сарфлаш талаб этилади.

Шуни таъкидлашни истардимки, ички ишлар органларининг ташкилотчилик, кадрлар ва оператив ишда илгари йўл қўйилган қўпол камчиликлар ва хатоларни тўғрилаш, сафларимизни ўзини обрўсизлантириб қўйган одамлардан тозалаш ҳозир министрлик фаолиятидаги асосий йўналишдир ва биз шу йўналишда ишламоқдамиз.

Масалан, кейинги икки йил ичида ўзининг номуносиб хулқ-атвори билан шаънига доғ туширган 3 мингдан кўпроқ ходим ички ишлар органларидан бўшатилди, улар орасида 250 та бадном бўлган раҳбар ҳам бор. Буларнинг бир қисми жиноий қилмишлари учун қамоққа олинди. Ички ишлар органлари раҳбар ходимларининг кўп қисми алмаштирилди.

Ўтган йил бу иш баъзи самараларни бераётганини кўрсатди. Сўнгги уч йилда республикада биринчи бор жиноят қидирув йўли билан, жумладан, унинг оғир кўринишлари бўйича жиноятчиликнинг камайиши кўзга чалинмоқда. Аммо ишларнинг аҳволига партиявий баҳо бериб, биз ички ишлар органлари фаолиятида ҳали тубдан бурилиш бўлмаганини тан оламиз. Социалистик қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш ишида ҳали ҳам барча мавжуд резервлар ишга солингани йўқ, булар орасида энг муҳими кадрлар билан ишлашни янада такомиллаштиришдир.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми бизни қайта қуриш шароитида кадрлар сиёсати юритишнинг кенг программаси билан қуроллантирди. Пленум карорлари, йўл-йўриқлари ички ишлар органлари фаолиятидаги интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашга қаратилган ишларимизни авж олдириш учун қудратли омил бахш этди.

Республика партия ва совет органлари кўрсатаётган ёрдам ва мадад туфайли кадрлар тақчиллигини анча қисқартиришга, партия аъзолари қатламини кўпайтиришга эришдик. Ўтган йили милицияга 3 минг ишлаб чиқариш илғори қабул қилинди. Уларнинг учтасидан биттаси КПСС аъзосидир.

Айни вақтда сафимизга муносиб ёшларнинг келиб қўшилиши уларнинг профессионал жиҳатдан тез етилишини, сиёсий ва назарий тайёргарлигини таъминлаш, ғоявий-маънавий чиниқтириш вазифасини илгари сурди.

Шуни инобатга олган ҳолда, биз шахсий состав активлигини оширишнинг янги прогрессив формаларини доимо изламоқдамиз. Шулардан бири иш аттестациясидир, бу аттестация партиявий талабчанлик ва кенг ошкоралик вазиятида ўтказилмоқда. Бу тадбирнинг моҳияти шундаки, аттестациядан ўтказилаётган ҳар бир ходимга унинг фаолиятида аниқланган камчиликларни бартараф этиш учун зарур вақт берилади. Аттестациянинг якунловчи босқичида ходимнинг ўз лавозимига мослиги ёки мос эмаслиги ҳақида хулосалар чиқарилади. Биз ишлаётган яна бир муҳим йўналиш бор: у ҳам бўлса ички ишлар шаҳар ва район органларига ҳуқуқ муҳофазаси фаолияти вазифаларини ҳал этишда катта мустақиллик бериш ва бу органларнинг масъулиятини оширишдир. Биз бошқарув аппаратларини қисқартириш ҳисобига бу органларга 500 дан кўпроқ кишини жўнатишни мўлжаллаб турибмиз.

Ҳуқуқ бузилиши тўғрисида гражданлардан тушаётган сигналларга милиция эътибори ва оперативлигини анча оширишга имкон берадиган, бу ишда шаҳар, район органлари навбатчи қисмлар ролини оширадиган тадбирларнинг программаси амалга оширила бошланди.

Бошқа яна бир муҳим масала бор: милициянинг энг эътиборли отряди бўлган участка инспекторларининг роли ва масъулиятини ошириш масаласи. Милиция участка инспектори ишини такомиллаштириш ва унинг моддий таъминотини яхшилаш юзасидан қарор қабул қилинди.

Ҳуқуқ муҳофазаси органлари фаолиятининг самарасини оширишнинг бош манбаларидан бири ошкораликни бундан буён ҳам ривожлантириш ва кенгайтиришдадир, меҳнат коллективлари ва аҳоли билан жонли мулоқотни мустаҳкамлашдадир, деб биламиз. Бу соҳада ҳали кўп иш қилиш керак. Милиция органлари томонидан жўнатилаётган ичкиликбозлар, безорилар, йўл-транспорт қоидаларини бузувчилар, талон-торож қилувчилар тўғрисидаги сигналларнинг деярли ярми жавобсиз қолиб кетмоқда. Дружиначилар жамоат тартибини сақлашга кўпинча чиқмайдилар.

Меҳнат коллективлари кенгашларининг ҳуқуқ бузишларнинг олдини олиш, ўртоқлик судлари, тартибни сақлаш жамоат пунктлари ишини ташкил этишда ҳам жиддий нуқсонлар бор. Аслида уларнинг бу соҳадаги иши кўп ҳолларда турғун ҳолатдадир. Салбий ҳодисаларга қарши курашдаги реал муваффақиятлар кўп жиҳатдан меҳнат коллективлари ва жамоатчиликнинг ҳуқуқ муҳофазаси фаолиятида актив иштирок этишига ҳам боғлиқдир. Шу боисдан ҳам биз бу ишда партия ва совет органларининг ёрдами ҳамда мададидан жиддий умидвормиз.

Ички ишлар министрлиги шанига айтилган танқидий мулоҳазалардан биз тегишли хулосалар чиқариб оламиз ва ҳуқуқ-тартибот ва қонунчиликни янада мустаҳкамлаш учун қўшимча тадбирлар кўрамиз.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида қайта қуриш совет халқи Улуғ Ватан уруши йилларида қўлига қурол олиб қилган ишлар билан қиёсланади, деди Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Орипжонов.** Бу нарса бизни бугунги кунда биз, коммунистлар жамиятимиз ҳаётида туб бурилишлар, ўзгаришлар қилишимиз кераклигига руҳлантиради.

Область партия комитети шундан келиб чиқиб, ўз ишини қайта кўриб чиқди. Биз область партия комитети бюроси, секретариати мажлисига қўйиладиган масалалар сонини анча камайтирдик, қуйи бўғинлар билан кўпроқ иш олиб борадиган бўлиб қолдик.

Бу нарса омманинг фикрини, одамларнинг кайфиятини билиб туришга имконият бермоқда. Қуйи бўғинларда партиянинг қарорлари бутунлай ва тўла-тўкис қўллаб-қувватланиб, маъқулланаётганлигини айтиб ўтиш лозим.

Биз саноат, капитал қурилиш, қишлоқ хўжалиги ишини диққат билан таҳлил этяпмиз. Ҳозир партия қарорларига мувофиқ саноатда, капитал қурилишда икки-уч сменали иш режимига ўтаяпмиз. Бунинг учун ҳали жуда кўп иш қилиш керак. Бу ерда қайта қуриш ишларимиз жуда суст бормоқда.

Қишлоқ хўжалиги масалаларини олайлик. Хусусий сектордаги моллар жамоат подасидаги молларга нисбатан анча кўплиги ҳақида бугун гапирилди. Тўғри, ҳамма ерда ҳам аҳвол шундай. Андижон областида 125 минг бош қорамол ва тахминан 230 минг бош қўй учун 70 минг гектар ерга озуқа экинлари экилади. Хусусий кишилардаги моллар сони бундан 1,5 баравар кўп-у, лекин амалда уларнинг ери йўқ. Лекин шу хусусий кишилар молига ем-хашакни қаердан олади?

Фермаларда энг оддий ҳисоб-китобни йўлга қўйиш учун ҳарчанд уринмайлик, бунга эриша олмаётирмиз. Кўпгина ўртоқлар мақсадимизга қаттиқ қаршилик кўрсатишяпти. Экономистларни ҳам йиғиб гаплашдик. Шунда кўпгина экономистлар иқтисодий фикр юритишдан аллақачон четлашиб кетганликлари маълум бўлди. Уларда ҳеч қандай иқтисодий анализ, ҳеч қандай ҳисоб-китоб йўқ экан. Планларни йиллаб «осмондан олинган» рақамлар ҳисобига қўшиб ёзишлар йўли билан бажариб, ўзларининг ҳақиқий ишлари билан шуғулланмай қўйишган.

Яқинда халқ хўжалиги институтимизнинг Андижон областидаги филиали ходимлари қуйидаги рақамларни ёзиб кўрсатдилар: бугунги кунда Фарғона водийсида олий маълумотли экономистлар талаб этиладиган 23,5 минг ўрин бор. Амалда эса шу лавозимларда 7,5 минг киши ишламоқда. Шу 7,5 минг кишидан 2800 нафари пенсия ёшидадир. Ҳар йили бутун Фарғона водийсига экономистлар, бухгалтерлар бўлиб, атиги 700 киши оляпмиз. Энди шу 25 минг ўринни тўлдириш учун бизга қанча вақт керак бўлишини ҳисоблаб кўринг-а? Госплан буни билмайди, дейсизми?

Ишчи кадрлар тайёрлашда ҳам жиддий қийинчиликларга дуч келяпмиз. Ҳунар-техника таълими системасини олиб кўринг. У асосан қишлоқ хўжалиги учун кадрлар тайёрлашга мўлжалланган. Буни тубдан ўзгартириш керак. Биз уларни қаерга жойлаштирамиз?

Агросаноат комитетига катта ҳуқуқлар берилган. Лекин таассуфки, агросаноат комитети бу ҳуқуқлардан кўпгина ҳолларда нафли фойдаланмаяпти. Андижон областидан ҳеч бир огоҳлантирмай, 22 минг тонна омихта емни олиб қўйишди. Афтидан, областда озуқа экинлари ҳосилдорлиги озгина кўтарилган бўлса, тайинланган омихта емдан бир қисмини айириб қолиш мумкин, деб ўйлашган бўлса керак. Эндиликда хўжалик раҳбарларининг ҳосилдорликни яна ошириш тўғрисида гапиришлари қийин бўлиб қолди, чунки ҳосилдорликни қанча оширсам, омихта ем фонди шунча қирқилади, деб ўйлайди-да.

Областимиздаги пахта тозалаш саноати қувватлари тахминан 750—780 минг тонна пахтани қайта ишлашга қодир. Пахта тайёрлаш плани эса 550 минг тоннага боради. Шундай қилиб, область ташкилотлари 1984 йилдан бошлаб пахта заводлари қувватларининг бир қисмини олиш таклифи билан чиқмоқдалар. Аммо бу таклифлар рўёбга чиқишига уч йилдан бери идоравий ғовлар халақит бермоқда. Марказий Комитет секретари А. С. Икромов, бошқа ўртоқлар шу масала билан шуғулланган-дилар. Уни ҳукумат олдига ҳам қўйдик, аммо ҳамон ҳал этилгани йўқ.

Бизда масала ва муаммолар кўплиги аён, албатта. Область партия комитети ҳам бутун область партия ташкилоти олдида турган программа ва вазифаларни бажариш учун ҳамма чораларни кўради.

Совет ҳокимияти етмиш йил мобайнида барпо этган пойдеворга, совет кишилари яратган пойдеворга асосланиб, биз эндиликда 2000 йилга бориб энг юксак тараққиёт даражасига ва янги технологияга эришиш учун олға томон кучли сакраш қилишимиз керак, деб таъкидлади Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти **П. Қ. Ҳабибуллаев.**

Республика Фанлар академиясининг олимлари қайта қуриш ғояларини ниҳоятда жиддийлик билан қабул қилмоқдалар. Биз Фанлар академиясининг академикларини, барча мухбир аъзоларини, етакчи мутахассисларимизни йиғиб нима қилиш кераклигини, илм-фанимизнинг бундай сакрашини қандай таъминлаш кераклигини муҳокама қиляпмиз.

Биз орқада қолганлигимизни, назарий тадқиқотлар, фундаментал ва амалий тадқиқотлар соҳаларида ишланмалар соҳасида, моддий-техника базаси соҳасида орқада қолганлигимизни эътироф этиш керак.

Биз шу аҳволни ҳисобга олиб Фанлар академиясини ривожлантиришнинг 2000 йилгача мўлжалланган планини ишлаб чиқдик, илм-фанни ривожлантиришнинг устун йўналишларини белгилаб олдик. Пахтачиликни ривожлантиришга асосий эътибор бердик. Пахта териш машиналарининг янги авлодини яратиш программасини ишлаб чиқдик. Ҳозир мавжуд бўлган машиналарни улар замонавий талабларга мос келмаётганлиги учун кўпчилик танқид қилмоқда. Лекин ҳосилнинг деярли 100 процентини биз ҳозир танқид қилаётган ўша машиналарда йиғиштириб олаётган районлар, колхозлар, совхозлар бор-ку, ахир. Демак, механизаторларни ҳозир мавжуд бўлган машинани тўғри ишлата билишига ўргатиш керак. Янги машина бўлади. Янги ғоя, янги технология, янги машина учун Бутуниттифоқ конкурси эълон қилинмоқда.

Ғўза навлари тўғрисида. Дарҳақиқат, Фанлар академияси ғўзанинг янги навларини етиштириб бериши керак. Лекин ҳар бир янги нав 7-8 йиллик иш демакдир. Бунинг учун институтларимизга база яратиб бериш лозим. Мана ҳозиргина биз селекция ишлари суръатларини жадаллаштира оладиган фитотрон системасини «йўлга солиб юборишга» муваффақ бўлдик. Бироқ лойиҳа институтлари унинг лойиҳасини ўз вақтида ишлаб чиқмаганлиги сабабли, шаҳар бизга ер ажратиб бермаганлиги сабабли фитотрон қурилиши икки йил орқага сурилиб кетди. Демак, биз яна кечикяпмиз.

Энергетика программаси — бошқа бир йўналиш. Энергетика ресурсларимиздан қанчалик исрофгарчилик билан фойдаланяпмиз! Биз бу ресурслар қишлоқ хўжалигида қандай фойдаланилаётганлигини, транспортда қандай фойдаланилаётганлигини билмаймиз. Ҳеч ким буни ҳисобламайди. Ваҳоланки, ҳар бир граммни ҳисоблаш керак. Ҳар гектар ерга қанча энергия ресурси сарфланганлигини ва ана шу гектардан қанча самара олинганлигини ҳисоблаш лозим. Биз эса бундай ҳисоб-китобларни қилмаймиз.

Олдимизда турган проблемалар жуда мураккаб. Биз назарий жиҳатдан фундаментал тадқиқотлар соҳасида жуда орқада қолиб кетганлигимиз сабабли бу проблемалар, айниқса, мураккабдир. Мен физик сифатида физика фанлари соҳаси тўғрисида айта оламан. Ҳ[illegible] бизнинг республикамизда назарий физика соҳасида муҳим назарий ишлар [illegible]. Нима учун? Шунинг учунки, бизда кадрлар тайёрлаш суст. Айни шу боисдан КПСС Марказий Комитети ҳозир кадрларни олий мактаб орқали, ўрта мактаб орқали тайёрлашга катта эътибор бермоқда. Ҳозир бу масалалар хусусида бир қанча жуда муҳим қарорлар чиқди ва биз ўз ишимизни қатъий қайта қуришимиз лозим.

Яна бошқа бир проблема. Ҳатто чет элларда фойдаланилаётган яхши ишланмалар бор. Ўзимизнинг Агропромдан эса биз мадад ололмаяпмиз. Шунинг учун ҳам мана шу масалаларда биргаликда ҳаракат қилишимиз керак. Бундан экономикамиз наф кўради, бундан республикамиз наф кўради.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Р — 16874. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В — 74. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12